

kat.komp.
67131

Mag. St. Dr. P

m

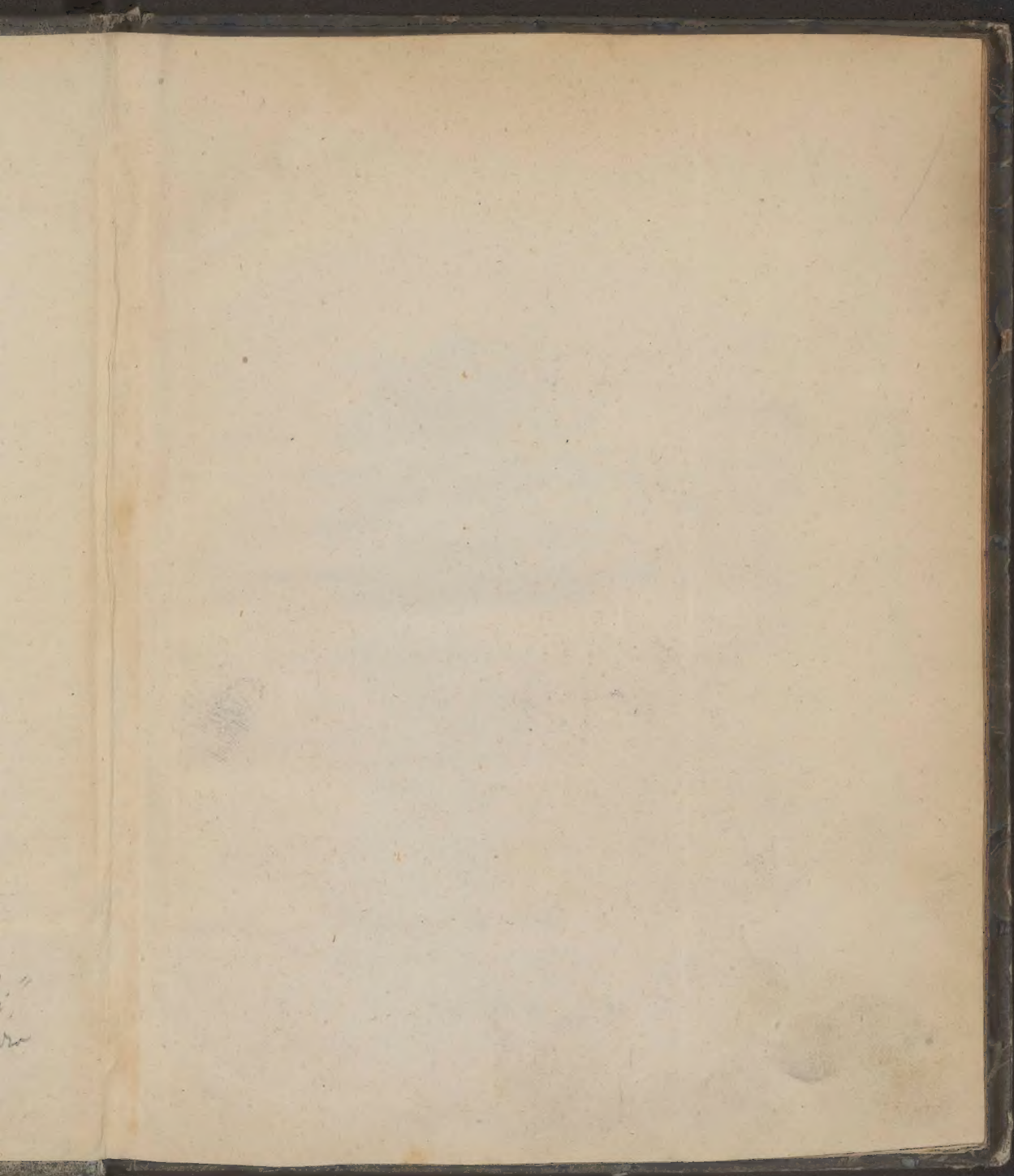
D

Kup. „Bibliofil Polski”
Kraków

BS

W. 20-

Wid. L.
W

D

Oby

skaw he. Sasochi
y

X. P

Loqua

di

te

sy

m

W KRA

Toż w

ezen

W

Lib. LVIII. D. 45. 1. Out. do 10. 9. 149/5 2. 2454. Zapisano 1835

WZYWANIE DO POKUTY

4187

Obywátelów Korony Polskiej,
y W. Księstwa Litewskiego.

Przez

Przekazano hr. Lasocki

X. PIOTRA SKARGI Societatis Iesv.

Przekazano hr. Lasocki

Loquar adversus gentem, & adversus regnum, ut eradiceam, & destruam, & disperdam illud. Si poenitentiam egerit gens illa à malo suo, quod locutus sum adversus eam; agam & ego poenitentiam super malo, quod cogitavi ut facerem ei. *Jeremia 18.*

Przekazano hr. Lasocki

W KRAKOWIE w Drukárni Andrzejá Piótrkónczyká, Typographá
Krolá I. cM. Roku P. 1610.

Teraz Roku 1688.

Przekazano hr. Lasocki

Toż wzywanie do pokuty powtorzone pod czas niebespie-
czeństw w Krolestwie Polskim, z dozwoleniem urzędu
Duchownego.

W W A R S Z A W I E

W Drukárni Karolá Ferdinándá Schreiberná
I. K. M. Typographá.

Non est pax Impiis dicit Dominus. *Isa: 57.*

In terra Pax Hominibus bonæ voluntatis. *Luc: 2.*

Pax multa diligentibus legem tuam. *Psal: 118.*

Si pœnitentiam non egeritis omnes simul peribitis.
Luc: 13.

S. Hieronymus Epist: 3. ad Heliodorum.

Nostri, inquit, peccatis, Barbari fortiores sunt &
nostri vitiis Romanus superatur exercitus. Non est
differentia in Conspectu Dei Cæli, liberare in multis,
vel in Paucis; non in multitudine Exercitus victoria
belli sed de Cælo fortitudo est. *1. Mach: 3.*

Cum placuerint Domino viæ Hominis, Inimicos
quoq; eius convertet ad pacem. *Prou: 16.*

67131.
I Considera opera Dei, quod nemo possit corrigere,
quem ille despexerit. *Eccle: 7.*

Iustus ex fide vivit. *Hebr: 10.*

Quomodo vos potestis (his) credere qui gloriam
ab invicem accipitis, gloriam, quod à solo Deo est
non quæritis: *Ioan: c. 5.*

Servite Domino Deo Patrum vestrorum & aver-
tetur à vobis ira furoris eius. *2. Paralip: c. 30.*

Nolite declinare post vana, quia non proderunt
vobis, neq; eruent vos, quia vana sunt. *1. Reg: 12.*
1. Reg: 7. Servite illi Soli & liberabit vos de manu
(Hostium.)

19286 1831

Prz

M

wne grze
był, 7 one
námartia
abych po
wzynaia
mu, 7 em
nia w kti
greczneg
mowa, 7
y ku dus
ale ieszc
gdz troc
I. M. do
ptembra
ienney
pilniy
roku pr
fig do w
iako Pr
swoie
ta ich
brane
razony
zeniti
iz iaki
lectwa
Polozi
(pred
sobie
na b
na w

(16)(17)(18)

Przedmowa do Czytelniká.

Miałem na dworze Krolá I. M. Páná nášego M. towárzyśá miłego X. FRIDERIKA BARSCIVSA, spórbiedniká Kroleńského, przez lat więcej niżli ósm. Ten pátzrac ná iá-
wne grzechy tego Kroleśtwá w którym się urodził y dobrze go świádom był, y oney świádomości, przy Krolu I. M. mieśkáiac, przyczynił: ten námarbiał mié często, zwłaszcza roku tego którego drógi tey dokonał, ábych powśbichne upominánia do ludzi Korony tey ná piśmie podał, wzymáiac ich do pokuty, á karánie Boskie blizkie ukázuiać. Mówilem mu, że m to uczynił w Kazániách Seymonych. Odpowiaáał, iż te kazá-
nia w ktięgách są wielkich, które rzadki kupi: potrzebá co krotkiego, góecznego, ludzió dármo bez pieniędzy podmiátać. Wzruszył się iego mowa, znáiac wielkie cnoty y nabożeńśtwa iego, y miłóść ku cci Bożej, y ku duśom ludzkim y oyczynie: y miałem tamola uczynić co rádził, ále ięszce ślába, której inné tegoż też końcá zabáwy zástępowały. Ale gdy trochę przed śmiercią w Wielnie mié pożegnawszy, á z Kroleśm się I. M. do Moskwy puściwszy, z Orsey mié ięszce piśaniem 4. dnia Se-
ptembra dánym upomniał: ábych zostáiac ná miejscu, á wolny od wo-
ienney drogi będąc, tey postugi duś ludzkich nie omieskać: początem pilniey o tym myśleć. Agdym uślyśał, iż 21. dnia mieśiáca Listopadá, roku przestęłego 1609. w obozie pod Smoleńskiem w Bogu zasnął, bázgó się do wykonánia rády iego podpalił. To rozumiéiáć, iż mié do tego wiodł iáko Prorok y Káptan Boży, który światobliwa śmierćia spráwy y mowy swoie zámknął. Bo służąc w obozie zchorzátym żołnierzom, y duś y ciá-
tá ich opátzuiać, á piętnáście ich przed soba w Kátolioka wiáre przy-
bráne ná Boży sad w dobrej nádzieiey puściwszy: sam od ich choroby ná-
ráżony poległ. Inne też ná które pátrzył świéte cnoty zakonnego nabo-
żeńśtwa iego, w tym mié umacniáio: iż oná mowá iego z Boga byłá: á
iż iáké proractwo ábo náłchnienie miał od Duchá ś. o pokarániu kró-
leśtwá tego, ięśliby w tych złościách trwáło, á pokuta ich nie gnośiła.
Położę trochę słów z listu iego, który do mnie z Orsey piśał: W piśaniu/
(práwi) wiodim dawnom pobawiał/ iż mi się co sba przystoyno o-
sobie twey/ gdyżś generalnym był Báznobzieia ná Seymách y
ná dworze Krolewskim/ áhys też generalne uczynił upominánie
ná wśytko Kroleśtwa: áby pokutowáli zá te grzechy / które są iá-
wne

Przedmowa do Czytelnika.

wone/ y bez karania / y iestże nie ustaia : abyśmy w czas sprawie
bliwemu gniewu Bożemu zabiegali. Bo naprzod pewna rzecz
jest/ iż się wiele grzechom wielkich y iawnych w tym Królestwie
nabywa/ ktorych nikt nie karze / y karac ie trudno. Jako blu
nierstwa na Pana Boga y na Swięte jego/ zc. Zwoiowanie ko
ściół/ y złupienie ich imion/ y dziesięcin ktore sami ciasno na
sie od podbanych wyciągają. Jest y uciśnienie wielkie pabda
nych ubogich/ y złupienie ich/ a zwłaszcza przez żołnierze. Tak
wiele morderstw/ ktorych nie karze. Tak wiele nieczystości/ zc.
Jako W. M. może wiele tego/ badać świadomy/ wyliczyć. A
to też pewna/ iż takie grzechy Pan Bóg karze / gdy ich urząd nie
karze : ani się poiedynkowa pokuta zgładzają. A Pan Bóg ma
czas zamierzony pokł głęka/ ażby się dopełniły grzechy Amorego
żyłkow/ y innych także narodow. Który czas gdy wychodzi/
stoga pomsta jego następuje : na ktora patrzymy w Instanciech
y w Mostwi. A kto wie iestli y ob Polski baletka? pewnie nie mi
nie iestli pokuta nie zaydzie. Bo są grzechy w niej niektore/ do
Boga w niche o pomsta wołające/zc. Trzymaj tak ten list : To
W. M. Sercey odzwoiedziest/ y lepiej pisanie sporzobiest. Wy
prasować potrzeba dla tysięcy exemplarzow : do czego wiernie
pomoge o iakmużno się starając.

Te są słowa tego, ktore mię bardzo obeszły, zwłaszcza z takię szze
rości y miłości ku dusom ludzkim y oyczyźnie pochodzące, y takim
jymtem y smiercią zamknięte. I przeto w imię Pańskie ię Ra
pląska y kagnadzięska robotę, Bogiem poſilony, zczynam. prosząc
aby mię Pan Bóg Duchem Prorockim, y duchem tego towarzysza me
go, y innych nad grzechami tego Królestwa płaczących, opatrzyć ra
czył : a na przymowki, wrzaski y gniewy, y groźby, słupem mię je
lącym y miedziąnym murem uczynił. Oddając cię Panu Bogu, cny
Czytelniku, sobie, y mnie grzesznikowi iſtářalemu, uprosi a Pań
Boga prawdziwa pokutę, y koniec dobry tej drogi, w Wilnie, Roku Pań
skiego 1610. Miesiaca Kwietnia,

X. PIOTR SKARGA,
Societatis IESV.

Wydruk w Wilnie
w drukarni
Księży
Kolegi
J. Skarżyskiego

Wzywianie do pokuty oby- wateľow Korony Polskiej, y W. Księstwa Litewskiego,

*Audite celi, & auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus
est: Filios enutrivit, & exaltavit, ipsi autem spreverunt me. Co-
gnovit bos possessorem suum, & asinus praesepe Domini sui:
Israel autem me non cognovit, & populus meus non intellexit.
Va genti peccatrici. &c. Isaia 1.*

Żoćiem nie Izaiasz / ale cień jego / y napobley-
szy posłaniec Bożey z porządku Kapłańskiego: ie-
dnak z Izaiaszem wolam: Słuchajcie niebá, y bierz-
w uszy ziemié, co Pan mowi: Wychowałem syny y wy-
nosił, a oni mnie pogardzili. Poznał wol dzierzawcę swo-
go, y szel żłob páná swego: Izrael mię nie poznał, y lud
moy nie rozumiał. Ludowi onemu Żydowskiemu obiawił sie P.
Bog / y wielkimi go báry swemi iáko syny użcił y nádal / a oni
głupsi niżli bestye które pány swoje znáia / P. Bogiem swoim
Oycem y dobrodzieiem pogardzili / odstępując od niego / y od
roztázania y woley jego: niechcąc rozumieć / iż iáko słonny
jest do dobrze czynienia stworzenia swemu / tak też mocny jest y
gniewolivy do karania niewdzięcznych y głupich / a w grzechách
upornych slug swoich. A grozi im zaraz Prorok mówiac: Biada
narodowi grzesznemu, ludziom złościá obciążonym, nasieniu złemu,
synom złośliwym. Ziemiá wászą pusta, miastá wásze ogniem spalone,
kray wász obcy w oczách wáskych pożeráia, y spustoszeie iáko w pomieście
wojennym y będzie iáko chłódnik przy winnicy, y iáko szopká przy a-
gradzie. Tłá te słowa / o Polska Korono / y obywátele icy wšy-
scy / uszy otworzmy. Bóśmy iáko oni Żydowie / poznawszy Pá-
ná Boga nášego / y pobrawszy oycowskié dobrodzieystwá ie-
go / odstąpilišmy od niego / y iáwnemi grzechámi jego gniewa-
my / y blugo cierpliwościá jego pogardzamy / y ná pewno y
nieodmienna spráwiedliwość jego nie pomniemy. y tak zguby

I. ROZ.
DZIAŁ.
Iz parraba
na grzechy
wolać. a m-
dzi sió m-
bat.

Wzywianie do pokuty obywatelow Kor: Pol.

Matth: 11. czekać musim / Ktorey też oni przestępcy nie ugli: iesli sie nie ob-
mienim / a pokuta sie prawa nie wykupim. A żebyśmy nie my-
Matth: 23. ślili / iż w nowym zakonie nie tak (rogi iesli P. Bog iako w sta-
Matth: 3. rym / iż nam zesłał Syna swego / Ktorey iesli zastępnikiem naszym
od gniewu iego: Aż hymy iako tenże syn Boży / takiemiz, pra-
wie słowy przegraja sie y mowi: Biada tobie Chorozaím, biada to-
bie Betsaida, y ty Kapharnaum, izali się aż do nieba wynieścieś do pie-
kła spáduiesz. y indziej to biada / wielekroć ia powtarzając / ná grze-
sniiki puszeja. Co y przestaniec iego Jan czyni / y od pokuty E-
wangelia pożytiac / przyszłym gniewem Boskim / wieciabłem
plewien / y siekiera / y ogniem nieugasnym / drzewu nieplo-
dnemu grozi.

Jeremiasz 36. Do białego Łazania / nie tylo ná káthedrach / ale y ná piśmie y
pápiérach przywodzi nas przykład Jeremiaśa Proroka / Ktorey
z rozkazania Bożego / co czyni sie od P. Boga ná lud on zły prze-
grzał / Báruchowi piśać kazał / y piśmo ono w dom Krolewski
y pánow iego wniesione bylo. Ktore gdy niezbożny Krol Joá-
kim spalił: przystoyna y sroga uporowi swemu pomsta ob-
nioś. Ale y nam duchownym poselswo Boże to zleca y rozka-
zuie: Wolay, prawi / á nie przesłay, iako trąbę podnoś głos swoy, uká-
żuy ludowi memu grzechy ich, mowi Pan Bog. A wieja ná Ktorey
Iśaie 58. kraś otrzymamy / to wyciąga: y miłość ści Bożey / y żalóść dusi
ludzkiej y oyczyny uwraca nas ściśta y sen przerywa / ábyśmy
nie milčeli / á Pána Boga usłuchali rozkazuiacego: Wolay: Acoż
Iśaie 40. wolac? Lud trawá, á chwata iego kwiát. pokosano trawę, uschlá: á
kwiát iey upadł. Tá kosa idzie ná cie grześna polsko: strzeż sie.
zakwionelá w szczóście / ale y w grzechy. oro kosa / znay sie być
trawa / nie kámieniem: poleś trawá / á kwiát chwały twoiey
świeckiey uschnie. A drugi Prorok mowi: Już dawno wolam ná
Jeremiasz 20. grzechy y ná spustośenie, (Ktore są grzechami nástapi) á z słowa sie
Bożego náś niewiáta cały dzień. y rzekłem: Już przesłanę od Pána mo-
wić, y zapomnié słow iego: aż ci się w sercu mym ogień rozgorzał, y zá-
knał się w kościách moich, y upadłem wytrwáć nie mogac. Byśmy
dobrze chcieli milčec / á śmiechem się lubzić ábo gniewem y sro-
mota obrazić: tedy nie możemy. Ogień Boży wysyćie náśe łóści
prezenta y sáby: y nie wytrwamy / áż się jás do wolania ná grzechy
obroćim.

obroci
ná ob
rali:
dni m
serca
Kiego
á powi
luty /
Na
gu y
leświ
ścian
ánstie
Pa Tr
zbiere
y tak u
Duch
prowa
wstacy
wiecy
grzech
go / ná
ten san
ná Pro
Jno
la leph
ná náś
ne im t
iś sie oy
by Ber
wykład
Jest c
iako si
sektarz
sujew
przepr

y W. X. Litewskiego.

obrodim. A szkarzawby sie na tym wolaniu / pragniem abyśmy
na odmiane y powstanie grzeszników patrząc / z weselem umie-
rali: abo na zgube oyczyny y lubu swego / tego broń Boże / za
dni naszych nie patrzyli. Wspomniemy naprzód z gorzkością
serca y płaczem te iawne a nie ukarane Królestwa tego wpy-
skiego grzechy / a mowmy z Prorokiem: Puszczaycie żyzy oczy nasze,
a powiski nasze niech opłyna woda. a potym sie pobudzaymy do po-
kuty / w pomocy y dobieści Bożkiej nie warpiąc.

Napietw sie sa grzechy y naszkodliw sie / przeciw Panu Bo-
gu y ci mściłemu tego. Złotony y zblużniony jest w tym Kro-
lestwie Pan Bóg nasz w Trojcy iedyny. z oycem sławych Chre-
ścian / wysli synowie nie wierności / którzy sie Bogą Chreści-
ańskiego zaprzeli / y z Turki a Żydy blużnia przenachwałebniey.
sa Trojca Bogą iednego / y Pana naszego zbawiciela z bosstwa
zdzierania / y Duchą ś. darem y stworzeniem bez osoby czynia.
y tak wiare Chreścijańska / y Chryest w imie Oycy / y Syna / y
Ducha ś. obalają / y Turckie y Żydowskie okrzydliwości ro-
prowadzają. To czyni słachta gęsta na podgorzu / w Brako-
wstey / w Sedemistley / w Lubelskley ziemi / a w Litwie na-
wlecey sie try niewierności y blużnienia nędzy. To wielki
grzech y bawochwałstwo / y obśpiewstwo od Boga prawdziwe-
go / na który sie Pan Bóg naburczy w piśmie ś. gniewa / y na
ten sam ieden / iakoby innych grzechow nie było / pomste swoie
na Królestwa przywieść sie przegrąża.

Tęcej leży Luterkie / Kalwinskie / y drugie im rowne / nie
sa lepsze. Bo do blużnienia Trojcy przenawyssey y bosstwa Pa-
na naszego / fundamenty w pismach swoich założyli. y przyczy-
na im do takiey śmiałości / y do przykład y wzgorzenie dali: tak
ż sie oycami Arjanow słusnie zwat mogą. Co Katołicy na-
byli heretici z ich kłósz wywodzi. Jeśli Kalwinom y Lutom
wykładac pismo iako chcą wolno: czemu Arjanom nie wolno:
Jeśli oni tak wiele artykułow Katołickiey wiary obalają:
iako sie drud y ich przykl. d. m. na ine rzucac nie mają: Jeśli ci
sekatrze Lutersey y Kalwinsey Kościel Rzymski z Arzychry-
stusow mają: iateż Arjani wierzyć tey nauce tego o Trojcy
przeświety y o boswie Pana naszego winni / którzy en nawie-
cey broni /

Ieremia 9.

II. ROZ.

Wymieniam
nie grzechow
przeciw sa-
mu Panu
Bogu.

Bluznier-
stwa na P.
Boga herety-
ckie.

Lutrowie y
Kalwinowie
oycami sa
Arjanow.

Bellar: Tom
I. prefatio-
ne de Chri-
sto.

Wzywianie do pokuty obywatelow Kor: Pol.

cey broni / y na niewolega: Izali co prawdziwego y zbawie-
nego ob Antychrysta wychodzić może: Przetoż na nie takiego
Arzaństego bluźnierstwa y obalenia wszytkiej wiary Chrze-
ścijańskiej grzechy się obala. y samowolnie Pana Boga bluźnia /
gdy Kacholicka jego prawde gania / gdy na jego Apostolli y
nigdy nieustający Kościół porwarzy klada / gdy rostkami y
niezgodami dom Boży gubia / gdy Kąplany y Proroki Boże / od
Pana Boga wyflane / y na naukę prawdy nie przemianym ni-
gdy wstępowaniem y świadczeniem postawione / wyrzucania / os-
bierania ; y nowe katanie zbory y synagogi zakładania / y strą-
śliwa utrata na duże ludzkie / kłamstwo swemi y uporem / y
grzechem na Duchą ś. przyswobza. Jakoż pomysł Boży y Chry-
stusowej raki uroda / który panuje y panować będzie we wszyst-
ku nieprzyjaciół swoich:

M. ROZ:
Jako Ka ho-
liwy / a u ze-
staniemi grze-
cho. w. kora-
cy. koch.
Matth: 23.
Eckl: 10.

2. Parali: 11.

Iola: 22. &
7.

A z Kacholikami / między kłotkami takie boskie przyswoby y zło-
zyrości y bluźnienia wstępują y prawdy jego / y bezpieczne-
duż mordersztwa powstały: co też będzie? spłotała się pszenica
z kłotem: zniwota ostatniego nie zdołaby ciele Pan Bog / a przed-
sobnym dniem gubi kłotek i y przenosi z narodu do narodu /
y grzechy kłote / iako na oko widzim: a iakoż y tych którzy się z
takimi grzesznikami pomiesza / y miłżeniem albo towarzysztwem
albo niekaraniem na ich złości pozwalają / a od złego powie-
rza y zarazy nie uciekają / gubić z nimi pospolu Pan Bog nie
ma? Kłęk do iednego Koła pobożnego P. Bog: Niezbożnemu
pomoc dajesz, y z tymi którzy Pana nienawidzą przydzania się wiażesz,
zajmiesz gniem Pański. Na powiat ieden / o którym bracia wszy-
scy rozumieli iż nowy sobie oltarz y nowego Boga stawia / lub
wszystek Kościół Bożego powstał. y wstąpił do nich przez ka-
plana swego narodziłego Phineda z innemi pany: iż ie karac
dca o taki grzech / aby sami z nimi ob Pana Boga karani nie
byli. y mówią: Wyście dziś opuścili Pana Boga, a iutro na wszytkie-
go Izraela gniem się Bży oburzy. y przyswobza im niedawny przy-
kład Achana: On prześlapił Boskie rozkazanie: a na wszytek lud Izra-
el gniem jego poległ. A on iednym człowiekiem był, y Bog day był
sam w swoim grzechu zginął. A Morysz gdy na burzliwe y urzęd-
wi Kąplaniemu nieposłusne / na Chore / Datchana / y Abirona /
gniem

gniem ni-
na Boga
Przemoc
gniem twa
od namiot
iści, aby
iz Pan
Bywają
dne y
ogładac
Pana Bog
wam do
nie gnie
was o n
śladuier
retykow
moo / y
Wy
zym ni
choć daj
znia tak
godne c
pim / y
San
na kłot
czy iey
zniesy
ojieblo
Kachol
Dai w
mluier
la Bos
żności
hercey
na dud
ia do z

y W. X. Lieuskiego.

gniew niesłychany Boży puścić się miał: wołał pierwey na Pá-
na Boga który y inne towarzyże onych ludoburzców zabić chciał:
Przemowny Boże wszytkich ludzi: gdyś ieden zgrzeszył: izali wszytkich
gniew twój zabijać ma? A pozyna na ludzkie krzyknał: Pójdźcie
od namiotów ludzi niecz. bożnych, a nie się nie dotykajcie tego, co ich
jest, abyście się w grzechach ich nie zawinęli. W czymś dał znać
iż Pan Bog karze y te którzy się do złych iakokolwiek przymies-
zywają: a iż iney zaślony nie mają iedno od nich uciekać / a za-
dnezy rzeczy w obydwóch od nich nie brać. na co się ostrożnie
oglądać Bathylicy mają / y do heretyków mówić: Wścieżcie aziz-
lolu: 22:
Pána Boga opuścili, a iutro na wszytkich nas gniew się tego oburzy: gdy
wam dopuszczamy Pána Boga bluźnić / gdy się o krzywdę jego
nie gniewamy: / gdy się waszym kacerstwom nie brzydźmy / ani
was o nie karzemy: gdy sięgo w chycia ad złych waszych ná-
śladowiemy. Ci tylko Bathylicy pomsty Bożey uida / którzy he-
retyków ile y iako mogą nie cierpia / y nie im na obronę y po-
moc / y na przysiażni iaka błędow ich nie dopuszczają.

Wypytaymy się Bathylicy / iesliimy się do heretyków w
czym nie przymiesiali / iesliimy się im przeciwili / abo iakiego
choć iakiego zezwolenia na ich obronę nie uczynili / a przysia-
żnia iaka ich herezisy nie wparli: O żalosne y krwawych łez
godne to wypytanie. ustaniem na tym iadzie / y iami się potes-
pum / y to wszytko krolestwo obwinim.

Sama ona przełista y polpolita Confederacya heretyków /
na ktora wiele Bathylikow zezwalała / wiele ich ieszcze jest kto-
rzy iey przysiażni y ieli heretykom dobaia / iż ieszcze obalic się y
zniknęć na wszytkich Seymach do końca nie mogła: za sama
osiebloscia y nieczygłiwoscia tu Rosciolowi Bożemu naszym
Bathylikow niektórych ieszcze się potrzepia. Niemamy zelum
Dai w sobie / o krzywdę się Bożą niegniewamy / Bożey czi nie
miliujemy / na swoje y ludzkie dusze okrucnemii się szkaiem / koscio-
ła Bożego y wiary ś. nie bronim / mając zto dosyć y nazbyt mó-
żności. Ta brzydka Confederacya / prawa stare y oświata na
heretyki depce / moc na nie krolewstwa wiaze / iurisdicia koscio-
ła duchowna y sady na heretyki gubi / wszytkim wilkom wro-
ta do zabijania owiec Bożych otwarza / ze wszytkiego świata
bluznierce

III. ROZ:
Confederacya Kato-
licy w grze-
chach się he-
retycznych po-
pleli.

Wzywianie do pokuty obywatelow Kor: Pol.

bluźnierce y kacermistrzy y dusz rozbojniki nie tylo wpro-
dza / ale y obrone prawna im y bez karności daie. O Boże iaka
co brzydkość / y iako skobliwe cudzych grzechow uczesnicstwo /
gdy który Rákholik do tej Confederacyey namniemy y ciche
przyswoienie przypuści. Wiele takich Rákholikow którzy d-
bo z oszukania y nieuwazenia / albo z nieprzyjaźni ku duchow-
nym swoim / albo z łakomstwa do bieżących y kościelnych imion /
albo iawnie tej Confederacyey pomagali / albo się przeciw iey
nie zaślawniali / albo cieniem na nie zezwalali. y teraz gdy się już
złość y napełnienie wspaniałego w niej przeklęstwa objaśniła / y
na Szymach ukazała: iestże iey do końca porzucić niechca / wi-
dzac kroga iey brzydkość y złość niezmierna / iż każdemu ko-
chce bluźnić Pana Boga / y duszę ludzką gubić / y przeklęta he-
retyka nauka wprawdzać dopuszcza: y tych broni / którzy ko-
ściół zburzyli / księża y plebany wygnali / dobrą Chrystusową
y Bogu poświęconą powydzierali. Strogiey takiey przeciw
rozumowi przyrodzonemu krzywdy y Poganie nie dopuszcza /
y inni heretycy rozumniejszy z Polaków się y takiego prawa ich
nadsiewaia. Kto ná te Confederacye nie tylo zezwala / ale y
palcem się iey iednym dotyka: bijeło czyni niezbożnych / y w ich
się grzechach wichle / y pomści heretyka ná się przywiecie /
choć Rákholikiem się być wyznawa. Gdyż nie tylo co czynia /
ale y co ná grzechy przyzwalaia / karani być mowi Apostoł /
maia. Co mi za Rákholik który moca Confederacyey tej tak
mowi: zabijay duszę / bluźni Boga / roszteki czyni w Rzeczyposp-
ia ciebie bronić bede / y karać cie nie dopuszcze. Niech będzie try-
bunał ná wydzierające / zlodziejce / ná meżoboyce / ná zdrayce: á ná
heretyki którzy zbawienie krádna / duszę zabiaia / monete fałszy-
wey nauki podnawiaia / trybunału nie potrzeba / y słuchać w-
tey mierze praw wspaniałych boskich y ludzkich y samego wrodzo-
nego rozumu niechcemy. Karność od złego y brataj praw / prá-
wi. dliwych od grzechu odwołaj / á grzech wietrzy jest daleko
ná Boga y ná duszę ferwia Boga odkupione / niżli ná maieño-
ści. Jako Pan rzekł: Biada temu który ludzie góży, godzien uto-
wienia z kámentem młyńskim. O iako nieznosny przed Panem
Bogiem grzech jest / gdy kto mogąc braciey y poddanych swoich
od zguby

Brza epist:
Theol.

Rom: 2.

Matth: 18.

obigu
gama
twarz
Z o
pożytk
malje
myka
chcia
wain
do zar
prze
chad
nemi
A
rzy g
ga su
wrok
Sey
kow
sba
herc
thol
no 3
enie
Bo
dun
rety
zyn
na t
aby
oni
Bo
isc
naw
wa
sob

y W. X. Litewskiego.

od zguby duszney bronic / y wilki od owiec słabych y prostych ob-
ganiać: a tego nie czyni / y owsem wi k.m. wrót do owiec o-
twarzając: izali ich sam nie zabija?

A owi sie heretyckich sprzawow dotykaia / ktorzy heretyki bla-
pożytkow świeckich w imionach swoich oładzaia / ktorzy sie w
małżeństwach ich wdaja / y od nauk ich y bluźnienia ucha nie za-
mykaia / w rozmowach / bluźnienia ich na Boga y Kościół su-
chaja / na pogrzeby ich chodza / slugi heretyki y urzedniki cho-
waja / syny do szkol y ziom heretyckich posylaia / y inne przyskopy
do zarazy daja / y do wzgorszenia niewinne Katołiki y proste
przymusza. Ci wszyscy w cudzych a iestze w heretyckich grze-
chach uwiezni / y karanie z heretyki odniosła / y czaście z niewier-
nemi mieć bada.

A następniosty są Katołicy bojaźliwi / y małego serca / kto-
rzy gniewem sie sprawiedliwym y świętym ku obronie cci Bo-
ga swego nie zapalaia / a zelum nie maia / y iako strąsydła na
wroble / stoia. Stupia sie na obieranie Trybunałistow albo
Seymowych poslow / bedzie iako zawždy do kila set Katołis-
kow / a dziesięć albo mniej heretykow: śmiałością / suktem / gro-
źba sed. ciy y wojny domowey ustrąsa wszyscy Katołiki / y
heretyka na Trybunał albo na poselsstwo wsadza / a szakani Ka-
tołicy przyzwalaia y śmiech z. śiebie czynia / y przeklectwo o-
no żydowstwie na sie przywodzi: iż ieden kto ich zastrąży / y mo-
cniejszy fałsz niżli prawda / y słabsze żelazo niżli rozga / y słubzy
Boga prawego / bogow sie fałszywych boia / a swemu praw-
dywemu nie dufaia. O nierozumie / nie widziś co za szkoda he-
retyk wierze świętey y sprawiedliwości Katołickiey / y R. P.
czynić może. Oni nas strąsa sdyccjami / zachwałstwem y wojs-
na domowa / iako garscia konopi: a my sie boim / y mniemamy
aby zto serca mieli / na porażność y lieźbę Katołicka parzyć.
oni chytroscią na nas ida / y swoje przewodzi: a my z prawda
Boża / z prawy oyczyński y starożytnemi / z Statutami na nie
iść nieśmiemy / y przed nimi pierzchamy: My sie ich śmialey
nawrości boim: a oni sie mocy naszey przy Bogu / przy pra-
wach y prawdzie nie boia: Dla czegoż? Jż dąrow Bożych w
sobie nie czynim / iż Pana Boga y cci tego y zbawienia swego y

B.

ludzkiego

V. ROZDZ

Vczestnictwo
Katołikow
w innych he-
retyckich
grzechach:

Deut:

Wzywianie do pokuty obywatelów Kor: Pol.

ludzkiego nie miluiem: dla tego w ich heretyckich grzechach
wieśniem / y pomsty ich na sobie y z nimi nie uydziem / gdy głosu
tego nie słuchamy: Uciekajcie od namiotów ludzi niebożnych,
abyście się w ich grzechach nie zawinęli.

VI. ROZ.

Grzechy na
kościół Boży
na urzędy,
na R. P.

A kościół s. Rządzący jako jest w tym królestwie uciśnio-
ny / w odebraniu kościołów / kapłanów / w wyganianiu pleba-
now y zakonników / w łapach y nęczyniach Boga oddanych /
w dochodach y czynszach / y imionach / y dzieścinach / długo by
mówić. Tych grzechów niemi nie karze, prawo jest y Trybunał
na przywody ludzkie: a na boskie prawa / Trybunału / ledziego
nie ma / Composita obiecuiac / aż oyców się swoich nasmie-
wając / od Seymu do Seymu odwołując / o prawey nagro-
dzie y restytucyey y sprawiedliwości przodom Bożym / y sami
Rządzący nie tylo heretycy / ledwie z serca myśla. Co iasno się
pokazało po tych przeszłych dniach Seymach / z których dla namo-
wy Composity pewne osoby wybrano / miejsce y czas nazna-
czono. Duchowni się ziaćali / a panowie świeccy ustronili /
żarty y utagania z przywod Bożych y kapłańskich podnosić: co
iż po dwakroć uczynili. A kość ta przywoda okrutna ukarze:
musi wód przyść kiedy pomsta z nieba. A Pan Bóg obla-
nicy swej takiey cięskości y obciąża a żyłowości mieć się be-
dzie: bo ja bardzo miluię / y przywoda iey obciążę serce iego.

So y grzechy na urząd narowyż y dożytność królestwa /
ktora po kapłańskiemu nawierza jest / y nagenbse sa występi
przeciw iey / jako rana w głowie naszkodliwa bywa. O te zło-
ści żaluje się na swawolne s. Thadeus mowiac: Pán waniem
gęraz, y maiešat bluznia. Rządzyby niektórzy pán nie mieli / a
sami zrodili y czynili co chcą. y mowia / jako jest w Psalme / z
wielkiey hardości y głupiey pychy swojej: Linguam nostram
magnificabimus, labia nostra a nobis sunt, quis noster
Dominus est. Jezyk nasz wywyższem: wolno nam mówić co
chcemy: a led pánem jest naszym: Tak żyja jakoby pán nie miał /
a od podobieństwa / ktorému P Bóg przez Apostoła każdey du-
chy podlegać każe / wolni być mieli. Obmowy y bluźnienia ma-
iešat / y nieważenie kościoła namierza / y oycę który pokoy
naš y wpyłek bezpieczeństwa obmyśla / wielki grzech jest. Da-

Rom: 13.

wid iſ ty

wid iſ
to zarc
cierpiał
drugie
kłaść /
maſt.
daie /
pozwat
mi ſe
polpoli
dobrze
z tey m
oboro
To oku
dane /
mowa-
tek obro
ga.
ie opañ
rodzaju
biaia /
bogi zo
y pozw
chſtw
ſwa n
gnie /
wſedzi
gdzie ob
cy o na
kowi.
takie ſo
karami
wa. C
izali ty
łobz za
wielka

grzechach
gdy głosu
zbożnych
e uciśnio
niu pleba-
ddanych/
/ długoby
Trybunał
/ ledziego
y namię-
ey nageo-
/ y sami
o iasno sie
la namo-
is nązn-
astronili/
rofac: co
z ukarze:
oblubie-
cie sie bo-
tego:
olewska/
rostepki
O te zło-
in wanie m
mieli / a
salmie / z
nostram
is nofter
mowic co
nie m:li/
słdey du-
ienia m-
ory pokoy
st. Da-
d iż ty

y W. X. Litewskiego.

wid iż tylo plaścza Krolewskiego troche urzał / żałością sie o
to żaraz napętnił / choć niewinnia cięskie krzywoby od niego
cierpiał. A naszym pospolita o panie szemrać y ile mówić / y
drugie nasz pobudzać / y sebycye wzniesć / y porwarzy na pana
kląć / na które żadnego karania y w prawie y Statutach nie
maś. To przedziwna na wrząd najwyży / y na Boga który go
daie / krzywdą. Nabor zbluźnił Boga y Krola / y o to iest aż
potwornie starany: w nas y Boga y Krola izytkami iadowite-
mi szypia y bluźnia / a za to nie nieucierpia. Na dobrą też
pospolite / z których wszytkim obywatelom pokoy y obrona y
dobrze rządzenie płynie / dywnieśmy okrutni / y wiele grzechow
z tey miary popełniamy. wiedza y mowia o tym wszytcy / iż
poborow ledwie pelowica dochodzi / a druga stradjiona ginie.
To okrucieństwo wielkie na oyczyznie / na bracia / na wbojie pob-
dane / oyczyzna łupiąc / iakoby matkę zabijali, co na wszytke do-
mowa bracia y szelagke żarebuia / to ieden zie / a na swoy poży-
tek obroci. szpiał łupi y chore zabija / kto na pospolite reke scia-
ga. A imiona Krolewskie y Rzeczypo: iako ida: dożywocia
ie opanowały / y dzieci w kolebkach / syn po oycu ob rodzaju do
rodzaju. wdowy w nich rozkaznia / abo drugie meze przywa-
biaia / a Rzeczypo: y oycyzna iako? niech ginie / niech panu-
bogi zostanie. a obrona iako? Do poborow. ale ubegim cięskie /
y pozwolenie na nie trudności pełne / a na przygodne niebezpie-
czeństwa nie rychle, cożтому do tego? A zamki y gospodar-
stwa w imionach Krolewskich iaka maia opaczność: w szeko
gnie / leci / wpada / poddani złupieni zostaja / y wciekaja / y pustel
wszędzie dosyć. Gdzie iadac uyrzyś pokryty dwor / to pański:
gdzie odarey y pusty / to Krolewski y Rzeczypo. sąsiedzi Niem-
cy o nas mowia: Chceś zamek mieć pusty / perucż go Pola-
kowi. Taka nieczemność / takie niedbaństwo / takie łakomstwo /
takie sobkroństwo bezrozumne / które sie ani boiażnia Boga / ani
karaniem / ani oycyzny do upadku nachyleniem / nie zatrzymac
wa. Na co twieie sobkroństwo winidzie gdy oycyzna wpadnie:
izali ty w iedney łodzi z inemi bebac swoich clementow / gdy sie
łodzi zatopi / dochowasz: izali sam ze wszytkim nie pogroźniesz:
wielka ślepotą na wielkich grzechach rosiaca.

Wzywianie do pokuty obywateli Kor: Pol.

III. ROZ.
Nà: Szymach
znacze
wszystkiego
krolestwa
grzechy.

Żaden zaś czas y miejsce iawnych y wielkich wszystkich Ko-
rony grzechow y ślepoty / Ktora z nich wychodzi z nie ukazuje /
iako Szymy. Patrzmy iakie w nich zaciemienie rozumow. Żiada
sie nie iako narażać: ale iako na wojnę: tak wiele słuz / piechoty /
konni / ze całego krolestwa z sobą ciągnąć. Strawia to szymby sie
na który miesiąc wojsło wychowało. A gdy potrzeba oycz-
zny przeciw nieprzyjacielowi przypada: ledwie sie który drab y
jezdny ukaze: proznością chwali ludzkiej / y ubaniem sie za pa-
ny: ubożcia. utrąty na wiatr dosyć / a na pomoc oyczyny pusto /
nic nie ma. Bagnych y miłośników oyczyny ochraniać:
rzadzi na Szym. iedzie z miłości ku pospolitemu szczęściu / ale
aby eo sobie oberwał. Drudzy gdy co dla oyczyny albo potrzeb
krolewskich y pospolitych czynić chcą y mogą: naymu potrze-
bują / aby im to płacono / co dla siebie samych czynić winni. Jaki
ko gdyby głupia dziewczyna: mówiła: pani mało iść nie bade /
aż mi to a co daś. Jakoby nie sobie słuzyl / gdy Rzeczyposp: w
ktorey sie wszystko iego zamysła y doczynawia / słuzi. Tegoż y
od Biskupow chcą: przy Panu Bogu y prawdzie Kościelney y
Bożey stać / o prawach kapłanich / y o cześci Bożej czynić drudzy nie
bada / aż przy nadjiei zysku iakiego. Wielki nierząd: piekła w-
chodzić niechceć / aż cie przedarują.

Ni kila już dwadzieścia Szymow patrzyliśmy / żaden nie
był na którymby stan Duchowny iakiey rany na prawach swo-
ich nie odniosł / albo w nim Confederacya zagrzebiona nie była.
Ni każdym co Panu Bogu wiato / y iego wrząd zelżono. Ka-
tholikom sie diewuymy / co za ślepotą y bojaźnią nie pabla / iż
sie oszukać y przemóc heretykom dają / a Oycow y Kapłanow
swoich / ktorzy im niebo otwarzają / y prawdy y nauki zbawie-
ney doczynawiają / nie tylo nie bronia: ale mileżać albo drugdy
y iawnie mówiac / oddiegają ich: y ręką nad nimi heretycka w-
macniają. O grzechu / iakieyś ku Bogu y oycow Duchownym
niewodziętności pełny!

Wiemy iż y w nas duchowych wiele iest występłow / Kto-
remi sie Pan Bóg obraza / y ludzie sie gorzą: ale wzdry w stanie
cym cierność iest / y czystość / y sady / y dozory dobrych starzych /
ktorzy grzechy kapłanich klumia / y berzyć sie im nie dają. iest

forum,

forum, i
częsty zel
chownych
y pomste
ktorych s
naniem y
ie. Jedna
cie ganim
lola bda
pauiem
gladamy
dochody
ny owice
zabaw sm
przeprasa
aby kapla
wwelelali
przyklady
bzie / ani
dosłaci
maia / a
dla grze
bliwość
Ni ty
ten iest z
wo: co c
Kowie y n
nie wŹy
dziel se
twami tr
y wŹyke
niebepie
erzyć: a
dieden a
ziem / n
iacmieni

forum, iest sprawiedliwość / iest nawyższy Piotra ś. urząd / y
 częsty zelus a gniem Boży dobrych Biskupow / ná nierzady du-
 chownych porządek. Ktorzy wizzyma / reformowa / naprawowa /
 y pomste Boża ob krolestwa tego oddalaia. Jesli żuyność nie-
 ktorych starzych y pracá o duszach zemdleie : gestym sie vpeni-
 naniem y karnością odnowia / ábo inşy lepszy / po nim następ-
 ie. Jednak y tych do pokuty wzywamy / y sami siebie w poku-
 cie ganiemy. My światło / złe ludziom wiernym świećim. My
 sola budac / sami gułiem. My budownicy / domu Bożego nie o-
 pasciem / y to co sie zbudowało psuim. Pasterze złe owiec do-
 gladamy / do naiemnikow podobni / wilkow nie odganiamy / á
 dochody kościelne złe obracamy. wtrac sie świeckich dla obro-
 ny owiec boim / za koresny y zdrowie starwie powinni. spraw y
 zabaw świeckich z utratą duchownych pilnujemy. Leż żaraz
 przepraszamy cie Pánie Boże náš. Oświeć nas Jezu Chryste :
 aby kapłani twoi w cnoty wşytkie obleżeni / lud święty twoy
 wşeselali. A iestli niektorzy zasmucaia lud Boży złemi swemi
 przykłady : nie dla tego sadzić ich świętocy máia / ani iemi gár-
 dzić / ani kościołom krzywdy czynić. bo synom częć oyc / á nie-
 dostatek ich pokrywać kazano. Prosić Páná Bogá synowie
 máia / aby ie dobrimi oycami duchownymi opátrowal : gdyż
 dla grzechow poddańych / złe przydniłi przepuśća sprawie-
 dliwość Boża.

Ná tych pracách Seymowych o dobre wşytkiey Korony
 ten iest zwyczy / ábo podobno iakieś krzywe y škodliwe pra-
 wo : co oycow e y mądrzy starzy uradza y postanowia : to syn-
 kowie y młodsi zepsćwać mega : y psuia. Stad iest / i / y zámknies
 nie wşytkiego Seymu / y stanow Koronnych ktorzy przez nie-
 dziel bracie zasiaдали / pracowali / głodem siamierzili / y mobil-
 twami trudzili / y utraty maietności podobni / kłá ich rozewód /
 y wşytká oyczynę zamieść / y pomoc iey odiać / y w walnie
 niebezpieczeństwo wprawić ia mega. Jakoby to trudno opá-
 trzyć : aby zamknienie Seymow twoy pewny obyćay miało /
 á jeden ábo dwá niepokoyni / cieni w ktorym sie wşytky zies-
 zjem / nie przewracali y nie zátapiali. To wşytko grzechowne
 iacmienie prawie : excusavit eos malitia eorum.

Ná Seym

Wzywianie do pokuty obywatelow Kor: Pol.

Naj Szym do uznania Krolewskiego Kriminaly y inne wielkie sady odbylamy / a sady ich nie dopuszczamy / y ciagu do nich skutecznego nie damy. Zabawy okolo polspolitych potrzeb wstypet czas Seymowy bierza / a meşoboystwo si / y krzywdy ludzkie bierza. Przez siedmnaście Seymow zaşczyśliwego panowania Krola J. M. Pana naszego / ledwie kilas o nazişdy y zabiciu y o krew Karano : a meşoboystwo y krew roşkowcow y naieşdnikow sasiad bez lęşby sie w oşach wştyklych urzadowoşy. Co za trudnoş / na takie sady dać čas y moc Seymowa. Ale şlepota z grzechow / nie dopuści : Extorca vit eos malitia eorum.

III. ROZ
W prawach
nie sprawie
dliwy. h
grzechy.
Matia 10.

Naj prawas teş zle y nieşprawieliwe wołić z Prorokiem miuśim: Biada mam ktorzy prawas flanowicie nişprawieliwe, y pişcie nieprawoş abyscie wśisneli ubogie, y moca şlowali şprawy uni, ory: ludu mego. Owo prawo na łmiotki aby byli w niewoli u panow / a pan mogł go ze wştyklego obłupić / y zabić / şadnemu sie urzadowi o to nie şprawiuc : takiey ieş nieşprawieliwoşci pelne / wştyk siş swias dşiwawać moşe. Ludzie sa tego şczyka y roşdziu co y panowie / nie poimani na woynie / ani kupieni / ale do roşdowcylo y rol nאיעי / z ta şmowa: moia rola / a twoia roboea: rob şobie y mnie. Nawiczy miał pan: işlic sie nie podobam / idz: roley gdiş chceş. Takby miało byd. Leş niezboşnik mowi: moies niewolnik / wolno mi o cie iako kupionego y poimanego / sasiada poşywic / wolno mi cie y zabić bez Karania şadnego. O prawo iakoş dobre! Tak dlugo ubogie kauięş y wcişkaş / y gniew Boşy na wştykto Krolestwo wnoşis.

A na şbrodnie / meşoboyce / y sasiadzkich y şlacheckich şmow roşboyniki / iako daleka y trudna şprawieliwoşć / z plaszem wspominać. Poşyway na Seym o Kriminal / gdiş kilas dşieiat lat przewoşka zaşchodji / abo do şiemistwa / y nie raz / to na Trybunal / to do Grodu po exekucya / şumma wielka tego nie odprawo ukazywajony / y krew y łupieştwi oplakuiacy. y wolli wştyklego oddiejet / nişli siş w nałlacy y wraey wiaşe y w niebeşpęćniştwu wawic. Şieym bez Karania y winy całcioşkie grzechy şoşia. a krew w niebo wla: y wodom y ştecoroşy po zabitym / iakoş gole w gniaşdşie praşeni / şoşia. Lyy

międy

międy ob
chane pra

A ono
zeşlowało
cin roşm
żeniştwach
ktore sie
ktore bez
giego B
cya : o k
skiego uż
Bogu (p
kie / ktor
ginać nie

A pra
Boşkie e
ludzkę z
şkania /
oşyşcię
O şiemio
wientala
pomişle n
my iş C
gli: ale
rania z p
du / na n
Karaniem
şlach :
a day za
chy.
A wdo
za şroba
rame o n
Şatonic
iego teş k
ieş. y p
roşlania

y W. X. Litewskiego.

miedzy obłoki iba/ y pomsty na takie dżikie y w bārbāricy nieśly.
thane prawā prośa.

A ono przeklecie iest prawo / które Kościelnych sadow exekucy-
zeplowało. za czym sie drapieżtwā imion Kościelnych y dżiesię-
cin rozmnożyły/ cudzołóstwā/ ksjirodztwā/ nierządności w mał-
żeństwach/ lichwy/ czary/ fałse heretyckie y grzechy/ y inne złości.
które sie sadem duchownym krocily / gore wzięły/ gdy forum
które bez exekucy nie nie iest / nie maia / a sadu y karania to-
giego Boskiego cżekāia. O krzywde świecka sa prawā y exeku-
cya : o krzywde Boża y Kościelna/ y o grzechy iawne do kaptān-
skiego uznania zostawione / sadow nie maś. Jakiż sie tu Pānu
Bogu (prawom y wymowom ? Jakiż krolestwo y stany wysy-
tkie / które na to zezwalaia / w gniewie y zapalczywości Boskiej
ginać nie maia ?

A prawo o ścanku krwie ludzkiej/ iako ma sprawiedliwość ?
Boskie tak mowi : Brac zapłaty nie macie od tego który sie krwią
ludzka zmazał, zaraz sam umrzeć ma. Nie pluzarcie ziemię mie-
skania/ mega, która się nieminna krwią maże. y nie może ināšego
ocz)ścieniu brāt, iedno przez krew tego który krew drugiego rozlał.
O siemiō naśā / iakoś wiele krowie w sie nabralā / a od niej ścier-
wienialā ? iako z niej wiele głosow Abłowych puszcza sie o
pomstę wołaiacych ? Ktoż cie oczysci y z pomsty wybawi ? Wiesz-
my iż Chrzesciānie sadowym prawom u Moryzesa nie podle-
gli : ale (sprawiedliwości podlegli/ w ktorey równość być ma ka-
rānia z przewinieniem / iakā nawieszā być mōcie. y dla przykła-
du / na wszelki grzech ma być ośke prawo / aby sie drudzy bali/ a
karaniem sie od meşoboystwa odraşali. Co mi za równość y po-
stęch : żewot odeymi słowekowi na obraz Boży uczynionemu/
a day za tak wielką škodę trzydzieści gżymoiem ? Żarty y śmie-
chy. Ja co pieniadze mam / zabije kiedy chce/ rzeże nieżbożnik.
A wódzom y sierotom iako kureżetom od kłokoy odbieżanym/ co
za škoda ? Także y Rzeczposp. która członek ieden traci. Ależ ka-
rānie o meşoboystwo ścisze iest niż u Moryzesa : Do Niego w
zakonie przyrodzonym rzekł Pan Bog : Kto wyleie krew ludzkā/
iego też krew wylana będzie. bo człowiek na obraz Boży uczyniony
iest / y przeto bydlacy krowie iest zakazano / aby sie słowiek od
rozłania ludzkiej krowie odraşał.

C

Rzeżę

Num: 36

Geno: 7

Wzywianie do pokuty obywatelów Kor: Pol.

Jerem: 1.

IIa: 24.

IX. ROZ.

Dokładanie
innych posoc-
liwych grze-
chow,

Rzeczę Pro: Bśiadz się wdawa w politykę. wdawa y wba-
wac się winien/ nie w rzady iey/ ale w zatrzymanie/ aby iey grze-
chy nie gubily/ a wykorzenione z niey były/ a dusze ludzkie w niey
nie ginely. Albo nie słyszym co Pan Bog do Jeremiaśa mowi?
Otom cię posłanowit nad narodami y Krolestwy, abyś wykorzeniał,
psował y gubił (grzechy y złości) a budował y szczepił, (boiażn Boga)
y cnoty święte/ y dobre uczynki/ y pokuta ktoraby się pomsta Bo-
ża od Krolestw oddalała/ y polityka wasza nie ginęła. My na-
złe prawa y niesprawiedliwości wasze narzekamy: a wy polity-
kę swoje naprawicie/ jeśli z nią zginać niechcecie. Piękny
wiele praw/ ale mało roztropnych/ y które wykonania nie mają:
a prawa niesprawiedliwych nie giszim/ które są na wszystkie lący y
tyranny naskutecznyemi. bo tyransta moc krótko: a prawa
wieczności chca/ y okrucieństwo we złych nie ustaje. Jeśli dru-
gie były od przodków postawione/ a czasem onym gdy cnota kwie-
nła służyły: teraz gdy niecnota y niewstyd groble potargają/
odmiany praw złych y szkodliwych/ y przedśyich y ostrzeższych/
y wykonania ich przedniego potrzebnia: aby nas mściwa y cięzka
reka Boga nie pogubiła/ abyśmy z Prorokiem nie narzekali mo-
wić: Ziemia się zarażita od obywatelów swoich. Bo prześlapi-
li zakon, odmienili prawa (dobre y święte) rosprosili przymierze
wieczne (z Panem Bogiem y z sprawiedliwością.) Dla tego prze-
kleństwo ziemię pożre, y grzeszyć będą obywatele iey, y pomsta Bo-
żey na się przychylić. Prawieć połamali święte starowieczne
prawa kosciełne y Boga/ aby im było wolno grzeszyć/ a co co
Bogu dano/ dźiedzicwo kosciełne wydzierać/ a za to na karas
nie się żadne nie oglądać. Lecz sprawiedliwy Bog nie zaśpi.
Przysięstwo pusi na to krolestwo/ w którym pożarte od nieprzy-
jaciół będzie (czego uchwaiy Pan Bog) jeśli prawa pokuta nie
nastąpi.

Na tym wyliczaniu grzechów Korony iey/ położy inne złości
które są błętko wsi. y/ y wszystkie ziemie iey zatopić mogą. Go-
se męsobycystwa/ ktorom się/ iako pijmo mowi/ ziemia obrzy-
dła u Boga sstaie/ karania słusznego/ y wykonania praw nie
mająca. Swawolności sąadzićie/ w ktorych są rozbiór y naiezo-
dżanie y złupienie domów słacheckich/ na ktorych przynode y

437/

437/ urze
dziosł
żadnego
trwają
w miast
w bogich
tym sam
ekich glo
wac/ w
wac/ co
zakazani
ia. y po
dziesięci
wszystko
wroci?
a sam na
mowić
pokrzyż
tu drugi
nie dusz
bości pr
potraw
cac/ cu
zow ied
ukrzyw
rozboyn
li/ y z
proznui
dlem id
kow y
bić/ y or
by, że
gnac m
madros
X to w
Excecc

y W. X. Litewskiego.

By/ urzędy pátřza á mowia: Neminem captivabimus. Cu-
dzolostwa / kázirodzowa / krzywoprzyśięstwa / ná ktore práwa
żadnego y karania nie máš. Leżie nam w oży y w serce niewy-
trwána swawolność ludzi nieśláchetnych / ktorzy w miáściach /
w miáścieczkach / po drogách zabíłá / ściná / y ostrza ná syi
wbogich śable / woie / krew rozlewáisc niewinnych. By to w
tym samym roku to spísował / uczyniłby registre ślugi. Po wszy-
tekich głowách / iáko mowi Prorok / iedni łákomstwo : śle náby-
wác / wybierać / w gránicach krzywdzić / zdrádzác / wyśalžo-
wác / to pospolita. A lichwa brác iáko śie nie wśtydza / áni śie
zakázania Bóžiego boia / áni nad zguba bliźniego użalenia má-
ia. y podni śe śie takie nieśpráwiedliwe łákomstwo : iż trzy-
dzięści od ślá wyciągá. Proż to karze abo karać bódzie ? wroćć
wszytko wylichwienie Bóg y śpráwiedliwość káże : gódzież to
wroćć ? Tam gdy mu wszytko nieprzyiáciel popáli / y pobierze /
á sam ná śad Bóży / nie z soba nie biorac / porwany bódzie. Co
mowić o zdrábach / o nieuprzymościách / o chytrościách / o hi-
pokryzyách / wielk tego ? Wciéklá przyiáśń y práwda / iednego
tu drugiemu. y powinny / y domowym / y żenie / y diáciom
nie dufac. pará práwých przyiáciol rzadki dżiw. Zszytki har-
dości prozney / iáko śie rozśerzyły / w śarách / w iedwabiach / w
potráwách / napoiu / w páchołkach haydukách / ktorym nie plá-
cac / cudzym z łupieřtwa żyć káże : w káretách / koniach do wo-
zow iedwabnych : nie do boiu y obrony oyczysny / áni do obrony
utrzywdzonych / ktore ci co śie zowia żołnierzami / á śa śerzy
rozboynicy / obracaia. Nie tylo śie práwi żołnierze poplewá-
li / y z drapięřtwa ubogich żyć śie náuczyli : ale hulcayřtwa y
proznuicayřch y desperatow do nich śie przymieřało / y pod śrzy-
ślem ich wszytkie krzywdy ubogim czynia. á biega do utrątni-
kow y desperatow / ktorzy burzliwa śmiáłoścá oyczysne gus-
bić / y one obcym przebawác / y w niey pány odmieniać chca : á
byśięście swie / ktore hárdoścá głupia potrácili / wydzwis-
gnac m gli. O iáka to Rzeczposp : o iákie kroleřtwa / o iáka
madrość przedom y Seymow / ktore tego nápráwie nie moga ?
A to wszytko z ślepoty / ktora z grzechow pochodzi / wyrasta.
Exceccavi cos malicia corum.

Ierem 6. &
3. Amos 9.

Wzywianie do pokuty obywatelów Kor: Pol:

W T O R A C Z E S C .

Krolestwo się przenczi od narodu do narodu dla niesprawiedliwości
y krzywd, y potwarzy, y dla rozmaitych zrad. Eccl. 10.

1. ROZDZ.
Sprawiedli-
wość Baska
być musi.

Psalm. 81.

Psalm. 13.

Iob. 22.

Jerem. 1.

Psalm. 32.

Gene. 7.

Gene. 18.

Exod. 14.

Num. 16.

Isaie 8. 10.

&c.

Iud. 3. 4.

&c.

4. Reg. 17.

1. Par. 16.

O Beyzawoży grzechy nasze tak wielkie / a widząc iż na nie
sprawiedliwość ludzka powinna ustąpiła : czegoś czekać
jedno sprawiedliwości Bożej / aby na nie naśkipała? Kto-
ra woła do Boga / mówiac : Pomóż Boże, oświeć ziemię. Tyś
jest dziedzicznym Pánem nad wszystkimi narody. Tyś najwyższy
sędzia wszystkiego świata. Nie będziesz sprawiedliwości / rzekna
iż Boga nie masz : Świat / iako dom bez gospodarza : szelabła o-
czy jobie lupia / rzadu nie masz. abo rzekna iż spi Pan Bog / a o
rzady świata tego nie dba. abo rzekna : tylo grozi / a miłosier-
dziej które u niego wielkie jest / gniew jego przerywa y oddala.
Lecz się żywie y ożywa Pan Bog / y z miłosierdziem miecha sprá-
wie dliwości / y do Proroka mówi : Co ty widzisz? Odpowiedział :
widzę czuyna rozgę. a Pan rzekł : Dobrześ upatrzył : pocznij się
w stanie y groźbie moiej, y wypełnij com rzekł z stanie się to czyn-
em pogrzeb. Otworzy się wszyko zło na obywatela ziemi, a sa-
dząc się z nimi będę o wszystkie złości ich. Trzęsienie się ziemi bez
sprawiedliwości, mówi Psalm / bez niej każdego krolestwa mury się
obalają.

Izali Pan Bog nie uścił słowa swego na potopie? Jako
rzekł do Noego : pogubię wszystkie grzeszniki. tak się stało. Rzekł
do Abrahama : Sodome y inne pięć miast wielce grzeszących ogniem
spale. izali ich nie spalił? Egipcyan y Pharaona z wojskiem
iego w morzu potopił. Ludoburzcę y urzędowi Bożemu niepo-
stusłinę / żywe do piekła przepasćia ziemię z żonami y z dziećmi ich
wtracił. Siębn naródów w Palestynie wygubił / y kamienny
dąb na nie pusił / y słońcu na dłuższe bicie ich stanąć kazał.
Lud swoy Izraeliti pod czas Sedziaków / często w rękę nie-
przyjaciółom ich podawał. y dziecięć powiatów w cięśka nie-
wola do Persow y Medow / w bałkie strony z oyczyzny ich za-
gnąć dopuścił. y drugie ośiatki ich do srogiej niewoli do Ba-
bilonu / zburzypo państwo ich y Jeruzalem / y Kościół on po
wszem

wsem świecie sławny obalony / podał. Też byby lub swój
wybrany / za wgarde Misyasa y zabicie tego / przeklął / y po
cudzych Królestwach / obdany im własne ich / rozegnał / y w
tę niewola / na kora patrzym / pomysł. Monarchie abo
państwa niegdy świata wszytkiego / z ich krolmi podumił. As-
syrysta / Persa / Grecka / na wiatr rozwał / trochę Rzym-
skiej została. w ktorej gdy Chrzescianie nie wedle wiary y rozsta-
wania tego byli / a nauki sakrywe y proroki zdrażliwe przyimo-
wali / y Kościół s. tego y miłość spolna rozrywali / y grzechami
mi wielkimi sławę wojnow Chrystusowych mazali : gubili kro-
lestwa y narody ich / y do tego czasu takie / choć swoje Chrzescias-
ny / karze y obala / y pustoszy / y w inpy narod przenosi domy y
opieczyny / y państwa ich.

Włoska ziemie / y Hiszpania / y Gallia / przez srogie Goty /
Wandaly / Ostrogory / Wilygory / Hunny / Awarzy / Sarmaty /
y inne purnoene pogany y Atryany karał : iż Królestwa te osiada-
li / y blugo w niewoli trzymali. Astryke Wandalewie zwoiewali /
y Chrzesciany z niey wygnali. w Galley zle y niezbożne Chrze-
sciany Francuzowie wygubili / a łami na ich miejscu nastąpili /
y lepkimi Chrzesciany zostali.

Wschodne Państwa pełne Chrzescianskich narekow / heres-
zyami zarażone / y z nich idacemi grzechami pomazane / Sarace-
ni a porym Turcy osiedli : Carogrodzkie państwo y giewa
wschodniego Chrzesciansstwa opanowali / y do tego czasu dla dlu-
giego obfępieństwa y hardości y bluźnienia Kościoła Bożego /
po nich y giewach ich depca. Wlasych czasow Węgry zherety-
czale / od tegoż pogaństwa gina. Instany na ktore patrzym /
moga nam w oczy y w serce leść / po wygnaniu z niey Wiary s.
Katholickiej / iako wygnanie ie Pan Beg z tej ziemie pozał /
przez Moskwe / przez Szwedy y Polaki z Litwa. y iako spuszcza-
nie tej przez mieś y wojny wstawieźne zaśło. W co sie on na-
rod Krzyżakow zheretyczalych wielki y mocny / y zamki ich tak
geste / y lud ubogi od nich stoga niewola scianiony / obrocił ? pla-
kać y łzami sie zalewać musim.

Mo Moskiewskim państwie / y Turkom y Chrzescianom na
Europie tak strasliwym / tak ludnym y przemojnym / y bogas-
nym / co

Dan: 217.7.

Baron. in
Ann.

ViAor.
Vticen -
Procopius.

Wzywianie do pokuty obywatelow Kor: Pol.

tym / co mówić? Pro teraz na nie patrzy / na rozzerwianie ich /
na trzy różne woysła w ziemi ich / na wciśnienie y zguba
ludu nie tylko polpolitego / ale y bojarzkiego: na niewola Kro-
ta od niezgodnych domowych y obcych cierpia: iakoż by za-
trzymać może? Wszak lud Moskiewski nie swego nie ma
w ręk u nieprzyjaciół. maierność y zdrowie. A Pan Bog
wie czego ieśże czekała.

II. ROZ.

Cudzymi u-
tratami

przestraszyc:
sie mamy.

Lucas 13.

A tymi przykłady karania Boskiego (sprawiedliwego y cieś-
kiego nie przestraszymli sie? Abosmy lepszy niżli oni / y mniejse
grzechy nasze? Sluchajmy co Pan Jezus mowi / y iako chce
wielce miłosierny / grozi. Gdy mu powiedano / iż Galilejczyki
płat pobili / y krw ich z ofiarami pomieścił / rzekł: Mniemacie
aby ci Galilejczycowie nad inne grzesniejsz byli, iż to wciśniali?
Nie powiadam wam: i sli pokuty mieć nie będziecie, wszyscy także po-
giniecie. Mniejse Pan Bog grzeszniki w oczach naszych karząc /
wiecej upomina: aby sie tegoż y ieśże wieczego pokarania prze-
lekli / a grzechy w prawy potucie porzucili. Dotey pokuty was-
cni bracia / synowie Koronni y W. X Lit. z płaczem wzywa-
my / y przekładając grzechy wasze / pomsto Boża wam / z gorz-
koscia serca naszego / opowiadamy.

III. ROZ.

Przewoła:
Boskiego ka-
rania zawo-
dząc nas: nie-
ma.

Exod: 17.

Deut: 25.

I. Reg: 15.

Ieremiasz 17.

Lucas 19.

Rom: 2.

Nie mówicie: dawno tak wołacie y grozicie / a nie nie maśi.
Mówicie: nierzadem Polska stoi. Wiemy iż przewołany iest Pan
Bog: ale też prawdziwy / y w swojej sprawiedliwosci nie o-
mienny. Na Amalechitę pogroził sie Pan Bog / iż ie wygubie
do szatku miał. czekał poprawy ich kilá set lat: Która gdy nie-
dosła, sprawiedliwosc y prawda iego dosła. y zgineli od Krolá:
Saula. Izaiasz y inni Prorocy od stá lat grozili zlemu ludowi
niewola Babiloniska / y mówili do Jeremiaśa: Dawno wołacie,
a nie nie maśi. y żáłował sie Jeremiaś przed P Bogiem / mówiac:
Oto na mnie wołá: A gdzież to słowo Pańskie, którym groziś? nie-
chay przydzie. a jednak przyszło. y niedzie choć nie zaraz do B.
bilonu oyczysne wróciwośy / zagnáni sa. A Prorok tenże lament
żałosny y płaczliwy nad nami czynił. Pogroziłi Pána Jezusowe z
płaczem czynione nad Jeruzalem / a z sie za lat 40. ziscieli. A
postol te przewoła: bogactwem dobroci Boskiej zowie / iż żá-
luie ludzkiej utracę / będąc bogatego y niepokojonego miłos-
sierdja:

sięrdzia
Pa ięg
chach
ciw roz
i i z nier
lo / i z g
y owse
Bog / g
obaláia
chlo ps
stwapli
y co gob
pokuta

Drug
nie ma
ly / ge
Boska
iátniey
Bog:
tych gr
zeuśom
iako y oy
y miłos
cie: prz
było.
stárze
O nieś
bá nierz
lá / i z b
prebier
swego n
Dwie
a trzeci
nie zaś
swym /
aza plob

y W. X. Litewskiego.

śmierdzą: ale nie radzi abyśmy górbili cierpliwością / y przewoła-
ła iego / a ubespiesiali się iż już nic nie będzie / gdy w tychże grze-
chach trwamy. Nierządem Polskę stać : to niepodobno y prze-
ciw rozumowi. Nierządem albo niedbałstwem wszystko upada /
a iż nierząd zślepoty grzechowney idzie : toby się tak rozumia-
ło / iż grzechami Polska stoi. to jest od pomsty się Bożej amyka :
y owsem przymyka / gdy grzechy panują. Wie czas swój Pan
Bog / gdy karać y gubić ma. lubi nie rychło tudnia / a przedko
obalaia. Pan Bog inaczey: wnet zbuduje / a dzieła swego nie ry-
chło psunie / a zwłaszcza na głowiska niedźnego y głupiego nie
stwierliwy jest. Czasow iego do karania niewiemy / y co dzień się
y co godzina wykonania gniewu iego boymy / a od strgości iego
połuta się nieodwołczna wybawiamy.

Drugdy Pan Bog czeka upamiętania naszego: Kterego gdy
nie ma / dostalności grzechow / aby się na wieczne piekło zebra-
ły / czeka : aby się dostłonalie y karania dożędnego dostużyli : a
Boska cierpliwość / y do miłosierdzia gotowość / wstawie się
iainiey mogła. O siedmi narodach w Palestynie / mowi Pan
Bog : ięście się nie dopełniły grzechy ich. y ięście do pełnienia
tych grzechow śtery sli lat czekał. Co y Pan Jezus Phary-
zeusem przekłada mowiac : dopełniajcie miary grzechow swoich,
iako y oycowie wasi. gdy się w wieście grzechy y w wieśta hardość
y miłość światła podnieście / y na głupia się bezpiećność uda-
cie: przyjdzie czas Boży y czas pomsty boskiej na was. y tak
było. Rosze w grzechy / oplakany narodzie wasi / aś się w nich
ostarzeieś. dolewa y beżki gniewu Bożego / aś się rozpuknieś.
O nie śtery na głupstwo twoie / toć mie meży. Nierządem stoim.
ba nierządem upadamy / y ślepota ktora nas złość naszą zaslepia-
ła / iż do rzadu nie przychodzim / a z teki naszej się wydziera / y
przediego y wedle rozumu przyrzedzonego / podobnego upadku
swego nie żuiem.

Dwie lcie gołpa darz bżewa figurnego / aby robyło / czekał :
a trzeciego roku śielcia w nieznać kazał : miedzi prawi y ziemie
nie zasiepuie. Ogrednił wyprosił ięcie rok czwarty na panu
swym / y mowił / dam pomoc drzewu temu / ślepani / ognoie /
aza pęd puci. A i sli nie / iuż y sam w to złe drzewo uderze /
a sli

Genel : 15.

Matt : 23.

117. ROZ.
Cztery la a
przewieki
Bożey,
Lucz 13.

Wzywaniu do pokuty obywatelow Kor: Pol.

jest czwartego roku. posyła nie da. Obaczmy co to za ctery lata oczekiwania. Pan Bóg nad nami / iako na nas się nieśwadia dobroci i łaskawy iedzia.

Pierwszy rok jest / iakoż upominania do bicia Bożej /

Pierwszy rok: y do pokutania a powstania z grzechow. o którym mówi pismo: Pan Bóg oycowich, posyła do nich przez rękę posłów swoich, rano mstając, y co dzień upominając, iż się nie skrywiali na lud swój, y nieśwadia nie / iakoż. Biplany y Proroki / y kaznodzieje / rano / co jest pilno / budzi Pan Bóg / aby na lud y grzechy ich wołali / o przestanie złości. y wspomnie Jonasz / Izaiasz / Jeremiaasz / Ezechiel / którzy z upadnięciem y pomstą królestwom grożą. y do pokutania pobudzają. Choćby wołali z Jonaszem od takiego kazania y poselsztwa uciekli / a ludzi nie brażnić / y obydy y wygardy od nich nie dawać. Błogosławiony lud który tego upominania usłucha / iakoż. Tłumaczy y i. i. Ale niebezpieczni o których mówią / im eli się z posłami Bożymi, y lekko ważli słowach, y żarty słow z nich, mówiąc: coż ten błazen białe? odo nie nie maś / mamy się dobrze / w pokoju siedzim / Pan Bóg nam wiele dobrego białe. A nie wiedzą / iż ich dodroga woła y ligod iaciz poćaga do siebie / aby grzechow przestali. y nie widzą ani myśla / i, złego białe / wielekcie jest tego niebezpieczeństwa / iakoż pismo mówi: kowodzenie głupich pogubiła je, co jest / grzechace a białe d. f. i. i. e.

Drugi rok: Drugi rok jest / przykładow / gdy w ich z ich / abo w ułach / drugie karze y zabiła Pan Bóg / choć u nich grzechy ma / iakoż się wyzszy rzekł. Iakoż mówił do onego ludu swego Pan Bóg: Patrzącie na Sylo com mu uczynił. Patrzącie na świątce swoje Samaryja / iakoż to wypustodył y miłzył / y obywatele icy w dalekich stron niewola zagnał. Szczęśliwy lud który się ciedzi ucieka karze / a zapamiętały który się straszą Bożej / na która u drugich patrzą / mając więcej obawy przeciw Panu Bogu / nie do. Wołaj nam leja Jasiłny y Węgrowie y Włocław / iakoż od roka na jodie białe plaży. godzi się na to przeczajac / a iaboleć / patrząc na się y królestwo nasze / iakoż my głębiy re złości zabnelli.

Trzeci rok: Trzeci rok jest / oycowskiego karania / gdy nas bieżym pomstą zająmnie / a miecz y jelaż nie ruża. Sodome y inne miasta strasny oney /

ny oney
niem k
braham
tal p. 2
Tal Ph
te miec
wał: i
gami u
brocila.
hánba,
Tal
czestem
pili / i
iego si
rowal /
wali po
z wielk
grzech
wybam.
nami c
dobrem
Bogu
na obier
sm y y
włim
śieć la
tarstich
głowne
woyna
wych n
śe / B
obiernie
dał wie
danni /
bico / u
cholmu

W. X. Liewskiego.

ny oney / pierwszy Pan Bog iustawie wojenna flota y zupies
niem karal / y upominal / z ktorey za zwyciestwem meznego A.
brahama / o synowca swego Lotu czyniacego / wybawieni byli. cze-
kal p. Bog poprawy ich / aby onym ostatnim ogniem nie gineli.
Tak Philizy y pierwszy robaczewem / y sierpieniami karal / nizli
ie mieczem pogubil. Tak poromstwu Dawidowemu obieco-
wal : iszcie ludzkiemi / to jest milosierdnymi / a oycowskiemi pla-
gami upominac miał : aby ich niedza y doleglosc do pokuty o-
brocila. y Prorok lud swoy miluiac / prosi : Napelni twarzy ich
hanba, a szukac imienia twego beda.

Tak Pan Bog on lud swoy wybrany za czasow Sedziakow /
czestymi wojnami / y nieprzyjaciolmi ktorzy ie zwoiowane tra-
pili / iako ociec dobrociwy karal. A oni mu sie wypraszali / y do
tego sie sluzby wracali : proszac aby im one krzywde swoje da-
rowal / a nieprzyjacielskie iaczmo z ich byie oddalal. A obieco-
wali poprawe / y slatek przy sluzbie y rozkazaniu tego. y mowili
z wielkiey ciestkoscí : Zgrzeszyliśmy : iuz nas napotym, iesli sie do
grzechow wrocim, karz iakoć sie bedzie podobalo ; iedno nas teraz
wybaw. Teraz / powiadala / nas wybaw ; a napotym iuz z
namí cżyn co chce / iesli odstapim od ciebie. y zaraz poczeli
dobremi być : y porzuciwszy sluzbe dyabelsa / sluzyli Panu
Bogu swemu. A p. Bog uzalil sie nad ich niedzami / y przeskal
na obietnicy ich / czekaiac co za slatek sie w nich pokaze. Wzieli-
śmy y my w tym krolestwie / trzeci ten rok / gdy nas Pan oycow-
skim pretem wybial ; slym powietrzem malo nie przez dzie-
siec lat / w rozmaitych Woiewodztwach : y przestradhami Ta-
tarskich najazdow / y Tureckiey wojny / dla ktorey iuzelmy po-
glowne skladac mieli / y do Woloch y do Instant ciezká nas
woyna trapila. Na koniec y tym strasliwym rokošem domo-
wych niezgod y wojny braterskiey / barzo iuz byl / na zgube nas-
ze / Bosta celo swoie wydiagnal. Wyprosilismy sie pokuta y
obietnicami / isz nam Pan Bog y Krolew : Panu naszemu M.
dal wielkie zwyciestwa / nad Michalem / nad Tatary / nad Szwec-
danni / nad Niemcy na nas od nich przywiedzione : ktore czesto
biro / u Wolmerza / u bialego kamienia / u Biesi / u Regi / u Bie-
cholmu : y teraz roku tego u Dynamundu z wielka laska z nie-

Gene : 14.

Iudic : per
loram.

Iudic : 10.

Wzywianie do pokuty obywatelom Kor: Pol.

Ioan: 5.

ba y podziwieniem naszym. y z oney nastrośliwoscy toniey ro-
koszowej/ dziwna reka y opatrznoscia swoja wyrwać nas y ziemie
uspokoic raczył. y rzekł do nas Pan Bog one słowa: Ecce la-
nus factus es: iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid
contingat. oraz zderwie maś / wybawienie z łaznia boskiego
maś: inżesz nie grześ / aby cie co gorszego nie potkało. A my o-
bizeniem: inż Ocie. Dobrotliwy a miłosierny gniewać cie nie
bedziem/ inż Oycowście twoie karanie przyjmujemy / a na potyni
zarzekamy sie ciebie Pána swego obrażać / y te grzechy. Procepi si-
prolestwo co obciążyło / wymiatać bedziem y karać.

Czwarty rok

A nadchodzi czwarty rok doznanawania tych obienic y słubow
naszych. Tegoż roku ewieci Boży / iako ogrodnicy za nas sie
wstawiajac / y za nas niezako trzasc / mówia: Day Pánie wieść
pomoc temu złemu drzewu / aby roby inż rodziło: okopamy ie/
ekrzestem / napuścim oliwa y / instoscia / pozbiieramy z niego ro-
bocwo. A Pan Bog przyzwolił / y dał wieść dary y pomocy
niebieskie / do powstania z grzechow / y umocnienia sie w cnotach /
y w boiażni iego / y żywocie pobożnym. Jako iest w Ewange-
liu: Ocyta Ocie, moy te rzygi, aby lepiej rodziły. y wypuścił na
nas w Sakramentach swych byyna krewo zaslug swoidch y woła,
na nas: Domnie / do mnie / ochłodze was. Dam wasze po-
moc dostateczney pokuty waszey / abyście sie do grzechu nie wra-
cali. A ogrodnik dziekuiac rzekł: iedli iesteż Pánie na ten rok
czwarty za takim ciekaniem y łaską twoia / y za taką pomocą ro-
dzic to drzewo nie bedzie: inż ie wydrac rożacieś / y sam na nie
niekiera perwa. Takoniec onego roku czwartego przychodzi Pan
Bog / pragnac owocu pod ono drzewo figowe / y żadney figi nie
naydzie. y pomyśli: Gdzież one obienice ich? Gdzie moy dro-
gi nakład krmie y pomocy moiey? co za złość w tym drzewie?
co za niśtact? y baje ciekani wyreł / y przelina drzewo ono mo-
wias: Iam non amplius in æternum ex te fructum quise
quzm manducet. na inż biada na piaty rok.

Marci 12.

P. ROZ:
Piaty rok nie
odwleczoney
zgoli.

Piacy rok iest zguba nieodwleczna / w której inż żadnego zmi-
lerwania y przezwolki nie znalazł: e której pamo morwi. Tak dlus-
go. nie przestepniki upominali / y na nie wolali Prorocy Boży.
Donc. ascendit furor Domini in populum eius, & esset nul-
la cu.

in curat
lekarst
biat m
nad mto
timi, w
domu B
y zpańsk
za, y b
drogiego
Babilonu
Procepi
za lud te
y sam p
rozgniew
dne y ed
skoda m
lestwo/
chody. r
drzewo
wyprosi
nia wrog
twoie ob
ludzkich
jem sie s
lit od ni
Zony ich
ia, a m
wrzask
glą na m
Ten
ściastie
nas też i
nieodwle
cretą ma
iaktie sa
moga/ g

W. X. Litewskiego:

In curatio : aż się na nie furia y gniew Pański puścił, iż już żadnego lekarstwa nie sstało. y przywiódł na nie Krol Chaldeyskiego, y pozabił młódz ich mieczem, w domu świątyni swojej, nie zmiłował się nad młódzieńcami, ani nad pánienkami, ani nad słáremi, ani słárgami, wszytki podał w rękę jego Pan Bog, y wszytki sprzęty y naczynia domu Bożego, małe y wielkie, z kościelnego skarbku, y z krolowskiego, y z pańskich, y z dóbr Babilonu. Spalili nieprzyjaciele dom Boży, y robili mury Jeruzalem, y wszytkie wieże popalili, y co iedno było drogiego popowiali, poburzyli. kto mieczá uśedł, wiedziony był do Babilonu na niemola do Krola y syná jego. Takie jest ten piaty rok Krolowego y do swego Proroka y posłańca mówi Pan Bog : już się za lud ten nie modl, iż mi się nie przeciwstawia, bo cię nie wysłucham, y sam Prorok y on ogrodił co drzewa bronili y pomoc mu dawali: rozgniewany / sam ściekero porwá y mówi : Niegodnie już są dney od wleki to drzewisko nierobzące : wyeni ie Pánie wyrnił szkoda mu y ziemie Krola lepszemu zastępie. odbierz od nich Krolestwo / y wszytko co jest w rękach / á daj ie ludowi / Kteryby dochody twojey winnice tobie wiernie oddawał. Posadz tu inne drzewo rodzajne na tak dobrej ziemi ogroba twego. Już się nie wyprosił złe drzewo / już mądrá wo obietnic twoich y niepotáńnia twego pokazało się. Już y świeci Kterzy cię bronili poprąwé twoie obietniac mówia : wygub Pánie te meşoboyce ciały y dusz ludzkich. Dwójakim słárciem zetrzy ie. Tymieś y w słomni Pánie żem się sławił przed tobą; prośac o dobre ich : ábych gniew twój odstał od nich : y dla tegoż puść głód na syny ich, y wprowadź ie na miecz. Żony ich niech zostáją wdowami y bez dzieci, meşe ich niech pozábiją, á młódz ich niech mieczem pokłóta będzie na wojnie. niech wrzask wychodzi z domów ich, rozbojniká y lotrá przywiedź na głá na nie.

Ten rok y tá w nim furia Boża / iáko ná ino Krolestwo Chreściańskie przypáda / bázno dobrze widzieć możemy : ále iáli ná nas też już nadchodzi / á iáko bliſki nam jest ten piaty rok / zguby nieodwołczney / wiedzic trudno. Bo patrzyć w wyroki y słyszeć decrétá mądrości Bożej nie możemy. To wiemy z pismá á. iż dwó iákie są wyroki Boſkie na grzeşny lud. Jedne Krole się odmienić mogą / gdy ludzie grzeşni pókiusia / á z gniwu się boſkiego wy-

D 2

prąpáia /

2. Paral 35.

Jerem. 14.

Jerem. 14.

IV. ROZD.

O trojákich wyrokách Pańskich ná zgubę złych.

Wzywianie do pokuty obywatelom Kor. Pol.

Indic 3. 4. 5.
Ioan. 3.
Ila: 39.

prasaia/ iako za czasu Sedniakow : iako Niniwiczycow ob 34.
padnienia/ ktore im przez Jonasa opowiadal. iako Ezechiasz
Krol z smierci sie wypsal/ choc rzeczono : Rozpraw dom swoj,
bo juz umrzel, a żyw nie bedziesz.

Gen. 6.
1. Reg. 5.
Ila. 39.

Drugie sa wyroki Boze przewolcne a nieobmiennie / ktore sie
nie rychlo iaczo/ az na potomstwie y synach oycow zlych nasla
dniacych. Jaki byl wyrok Bosy o potopie/ ktory sie nie ziscil az
po lat 120. y on na Amalechey/ ktorego kilaset lat bylo przewolci/
az za Krola Saula do skaekow wybicil sa : y od Babilon skiey
niemowley Krola Ezechiaszowi Krolowi opowiadal Jzaiasz : a on
eylo prosil aby sie zguba ona odwolala/ a za czasow tego nie byla/
zeby nie parzyl na upadek krolestwa y domu swego. A iednak
odmiana byc nie mogla. Gdy przeglada Pan Bog/ i grzesnym
sadne upomnienie y karanie nie pomoze / a i nieuleczona niemoc
ich y nieuzyta wola ich / zatwardzenie serca y oddalenie od niego
lasti y pomocy Boszey/ zasluquie : Tam inq nulla curatio. Jis
to sie na Pharaonie pokazalo/ ktorego iednak Moyses upominac
y prosic/ y cudami a miernym karaniem do pokuty przywoadic
nie przestal : na oswiadczenie wolney ludzkiey woley. Co y Je
remiasz uczynil z onym ludem swoim : wiecziel i zginac bez po
kuty mieli : a iednak pilno ich do pokuty namawial / obiecna
Panstie nad nimi milosierdzie.

Trzecie wy-
roki.
1. Reg. 15.
2. Reg. 12.

Jednak drugdy predko Pan Bog wyroki swoje na grzesne wy-
konywa. iako na Saula / co przez Samuela rzekl : to predko
pusil. y na Dawida gdy przez Proroka karac go domowa woy-
na o cudzolostwo y mezoboystwo postanowil : w kilat wypala
nil. y drugi raz za grzech hardosci z wyrokiem swym nie czekal/
ale powietrze stogie puscil / z ktorego sie swiety Krol wyprobic
nie mogl. A na Krola Chozzasa / co wyrzekl Pan Bog przez
Zeliasza : nie dlugo wykonal. y Pan Jezus Begnasz / Jydem
zgube krolestwa ich opowiedzialowy / slowo swieie za lat 400 edies
eci uscil : y pogubil predko one mez-boyce. O Panu Bogu
rzekl Moyses/ i z predko placi tym ktory go nienawidza.

2. Reg. 24.
4. Reg. 1.
Lucz 19.

Deut: 7.

Niz sludy waszy / ciemudac taki swiety wyrok Pan Bog na
was y te krolestwo pusil/ y kiedy y a ktorym tolu wykonac ie
postanowil : onym wszystkim nieodmiennym was swietny : ale
pietropian

pietropian
mysla
y wzga
nych /
dochod
By
na wa
Bosze
przyac
te poda
gay sie
sciane
gnia, y
ry Bze
kolka
potluc
Poista
iego.
Pan na
zlupien
rzy ub
z wycia
wsykie
miasto
miasto
polga
y ofier
rok :
matele
sluzeni
y pozyc
razona
prawa,
klectwo
zostani
da co by

y W. X. Lisewskiego.

pięknym obmiernym do potury prawey wzrywamy. Aż do
myślać się możemy/ iż piaty rok nie daleko/ za tak długiem uporem
y wagańda pogroźek y miernych kazań oycowstich y lekarstw Bo-
żych/ y za takim dostarczeniem grzechow/ które śliskiły Bożej
dochodzą.

Bych był Izaiaszem/ chobylbych bosy y napeły nągi/ wolać
na was rostkofniki y rostkofnice/ przestępniki y przestępnice zakonu
Bożego: Tak was złupia, y tak tyśkac tyśkami bęgiecie: gdy wie-
przyciacle na głowy wasze przymiedzie Pan B. g, y w taka was sromo.
se poda, y będzie wam złość waszą iako mur porysowany myseki, który
gay się niespodziewiecie, upadnie. I iako garneczarska flaszka mocno o-
ściągana wężona, z której się nie naydzie skorupa na nosenie trochy o-
gnią, y na poczerpnięcie trochy wody z dołka. Ostawienie się mu-
ty Rzeczy polp: nąskey ryłcia / a wy mówicie/ nie/ nie/ nierzadem
kolka flasz. Lecz gdy się niespodziewiecie/ upadnie y was wśpyłkich
posługę. Rzekę z tymże Jeremiaszem wolać na cie Boro-
Poiska y W. X. Lic. Biada niebożnemu, zapłaca mu robotę rękę
iego. Kto wam błogostamienną obietnicę, zarażana. trzynaście
Pan na sąd: żeście wypaśli minnice iego, (Róściol Boży y R. p.)
złupienie ubogich w domu waszym. Czemu kruszycie łua moy, y ma-
rzy ubogich żnieć? Vtieraćie y stroić niemąsty swoje, chodzą
z wyciągniętością. Ogolić Pan Bóg głowy ich, y obnóży nłofy ich, y
wsykie stroić ich odbierze. miało możęć niey noney, tęca smrody:
miało pastom powrozy: miało kęconych nłofow, tyse zostana głowy:
miało napierznicek, nłosićnie. Prześliczni mędomie waszy mieczem
polega, y mocarze nasy na wojnie zgira. Bramy wasze płakać będą,
y osierociąli siedzieć na ziemi łęzierie. y indziej grozi tenże Pro-
rok: Owo Pan rozstrząszie ziemię, y obnóży ją y utrapi, y pogubi oby-
watele iey: y co ućierpi lud, to kaptan: co sługa, to y Pan iego: co
służebnicą, to y Pán iey: co kupiacz, to y przedaiacy, co służnik, to
y pożyczalnik. Ziemia spuśloćie, y tupieć y zmiotana będzie. Za-
razona jest o sroich obywatelom. co przedstawili zakon, poadminiali
prawą, portargali przy mierz: mieżne. y olatęgo, pożre żiemię prze-
klećtwo, y gżelćć y skalić obywatelie iey tęca, y lęzi na niej trochą
zoślanie. Minnice (y role y ogrody) płakać będą, y mżychać be-
da co byli meşolego serca. Vspanie nęćie, bębny y muzyki, nie będą

711. ROZ.

Wspomnienie
do skruchy
z proroka
izaiasz.

11a: 20.

11a: 30.

11a: 2.

11a: 24.

Wzywianie do pokuty obywatelow Kor: Pol.

popilić śpiewać, gorzki będzie napój piących, &c. A ktoż się na-
cześnie nabrze nie przelotnie?

III. 200.

*Upominanie
do bożni
Bożcy z Pro-
roka Jeremi-
asza y in-
nych.*

Jeremia 17.

Jeremia 19.

Jeremia 9.

Bych był Jeremiąsem / wiałabych piętą na nogi y odczepy / y
lance na bycie / y wolałabych na was grzeszne / iako on wolał:
Tak spłatała pany, y pożona iako baryły w cudze strony. y ukazałabych
zbożniactwa y zgnojona suknia / która trzaskawała / gdyby się w perzys-
ny rozleciała / mowilabych do was: Tak się popsuje, y mni wez-
broci, y w dym a w perzynę poydzie chwała wasza, y wszystkie doskonałości y
mądrości wasze. y wojnowy garniec gliniany / a zwolawośy was
wszystkich / wderzyłabych go mocno o ścianę w oczach waszych /
mowiac: Tak was pogruchoce, mami Pan Bóg, iako ten garniec, któ-
rego skorupki spoić się y naprawić nie mogą. y wolałabych iako on płá-
czac: Kto głowie mojej doda wody, y przodło też oczom moim: abych
we dnie y w nocy opłakał pobite oczyszczone y narodu mego. Ucieklibych
na pustynia, y odbieżałabych ludu mego. Bo wszyscy wyrodkowie, iakoby
nie onych ojców dobrych synowie, y skupienie zbrodniow: wyciągnęli ie-
zyki swoy, iako tak kłamliwa a nieprawdy. Strzeż się każdy brat i swe-
go, y nadzieie w nim nie miej. w uścicach mawa boko, a i ciemnie si-
dła pokładają. Dla tego mowi Pan Bóg: Nakarmię ich piotaniem,
y napoydam im wodę z żółci. Zwołajcie narzekalnice, niech nad
nami lamentują, mowiac: Puszczyście tzy oczy nasze, y powieki na-
sze oplotywaszcie wola. O iakosmy zwołowani y wielce pobawieni. przy-
stąpi śmierć przez okna nasze, wermiała się w domy nasze, pobita przed
ścieniami dzieci, y młodzieńce po ulicach. Trupy iako gnoy po polu leżą,
iako trawa za kłosem: a niemają tego ktoby ie pogrzebał.

Thren. 1. 2.

3.

A ięż goryłim sercem wzdychając y łlając / tenże Prorok
mowił: O iakos owadniała ludne y pełne królestwo. płaczac w no-
cy płaczę, y tzy twie na iągrodach twoich, nie mają ktoby cie utie-
szyć, z onych miłych przyjaciół twoich, wszyscy toba pogardzili, y
stali się nieprzyjaciółmi twymi. Spadła z ciebie wszystka ozdoba, y
poienoty y Pany twie pędzą w niewola, iako baryły słabe, które
y paszynie nasyłają. Luł w sytek sęk, chleba bukaiac, y drogę rze-
czy za pokarm dają, tylki na ochłodę dusze. W polu miecz, a w do-
mu iakaz śmierć. Co było w oczach pięknego. wszystko upadło: y olta-
rzami smemi pogardził Pan Bóg, y kosi oty padał w ręce nieprzyjaciela
skie, Starczy na ziemi siedzą zamilkli, posypali popiołem głowy swoje,

wid-

Włosien
placzac
moia na
cach, a
czaj na
te iako
nacki ju
ki, y sta
tem odz
potrawi
Z czern
ich do k
nigli dr
Kziedwa
Skalsim
wspocze
banil n
fubien
Hoić u
nasze. Sp
Sedł ko
nad nę
do pro
spraliś
i mierz
głod, k
o nas ja
powiata
Byc
na trsy
pościła
leadni
cie r
ani. c
iałbych
nie obro

W. X. Litewskiego.

Młotienica przepasali się, spuścili na ziemi twarzą swoję, Tłoczyli od
płacz u oczymoię, żal włożyli się wnetrznosci moie, wylata się naroba
moia nad uciskiem inu mego: patrzac na dzieci umierające po uli-
cach, wolała na matki, gdzie chleb, gdzie wino, a dusze wypu-
ściła na łonie matek swoich. Także niewiały iść maia dzieci swo-
je iako na pięci młuczkie? Ręce niewiały miłościernych włożyły swo-
nagzi swoje, y były pokarmem ich. Tęgły na ziemi dzieci, panielo-
ki, y starzy, y młodzi mieczem pozabiani. Pánowie przez acni zło-
tem odżinni, szli się iako gliniące skorupy u gárnarza. Roskosnicy w
potrawách polegli na drogách, y uchowani w sąfránách, obici gnoie.
Zczerniali iako węgle twarzą ich, y nie poznac ich na ulicach. Skorą
ich do kości przyszli sucha iako drewno. Nieprzyjacieli ich przedśy
mili do łowów, y po górach ie nájdownili, y na pusztynách ie łowili. Dzie-
ci zginęły nasse wpały w ręce cudzoziemców, y dmy nasse do obcych.
Szliśmy się sierotami bez cęci. Stois nad szją naszą, y spráconym
odpocząć nie dáto. Stawia nasy pania nas nami: nie m. s. kby wy-
banit nas z ręki ich. Niechali nasse y panielki postomeli, pany na
sukienicy zanięśli. Starzych się niew. yzali, y młodych na nieczy-
łość użli. Włato wesele serc naszych, obróciło się w płacz. Spiewanie
nasse. Spáła korona z głowy nasey, biada nam z. smy pogrześli. Poz-
beł koniec nasy, spłnili się oni nasse. Wiłit Pan Bóg pogroził swoie
nád nami, dla wielkości y mnożmá złości naszych. Z ręk P. Boga
Proroka swego: Wyrzuc ie, patrzć na nie nieckę. niech idą. y
spráli my: gazuż porazim? powiedziano: Tak mowi P. Bóg: kto ná
śmierć, ten ná śmierć, kto ná miecz, je ná miecz. kto ná głód, ten ná
głód. kto w niewola, ten w niewola. któż się nád nami zmitwieć, któż się
o nas zśmucić? kto porazie próci o pokój nasy? by Mojżesz y Samuel
powiłał, a z nami się szli, nie nie ziedna.

Bych był Ezchielim / egolwst będo y głowe / włożybych
ná trzy części rozbił: y szli bych iedno cęć / a drugo bych
pościł / a trzecia bych ná widie puscił / y wolał bych ná was:
ledni z was poginięte głodem, a uczymieczem, a trzeci się po śmie-
cie rozproszy. y nie w. chodź bych z miłkaniem mego przwiemi /
ani cłem: ale bych ściane przekopał / w rzezy uciętane / y wo-
łał bych ná was: Tak się zwami szanie, żądne nas zamki y twierdze
nie obroni: i szkie nieprzyjacieli wyroci, y was pogubi,

Bych

Jeremia 15.

Ezech. 5.

Ezech. 12.

Wzywianie do pokuty obywateli Kor : Pol.

X. ROL
Zamknięcie
wzywiania
do pokuty.

Bychbrł Jonaszem / chodząc po ulicach wołałbych na was :
Czterdzieści dni nie wynida, a Ninive albo to Królestwo wasze upadnie
Bóymy się wzdryżyć pogroźeł choć dożesznych / y tu na sie-
mi : na one się wieczne y piekielne nędzy oglądając / które śledzą
rysięcy króć cięższe są. pokutniacy temi się dożęanemi wyplą-
ca : a wiarodziw złościach tu piekło swoje pożąca. Jąc oba-
wienia podobnego od P. Boga o was y o zgubie naszej nie mamy
ale polestwo do was mam od P. Boga / y mam to porużenie
abych wam złości wasze ukazywał / y pomścił na nie / iest ich nie
oddal cie / opowiadał : Wszystkie królestwa które upadały / tak-
że poślanice Boże y kaznodzieje z porządku kapłańskiego y pro-
roctwa miały : którzy im wymiatali na oczy grzechy ich / y us-
padek o. nazywali. Jako mieli Żydowie przed Babilonitą nies-
wola. o czym pijmo mowić : Posyłał P. Bóg posły swoje do nich rano
wstać y co dzień upominać, przeto iż chciał pozłamać ludu swego
y mieszkania swego. Ale się oni z postów Bożych śmiali y nadržali
mowiac damno nam grozićcie, a nie nie masz chwała Bogu : y lekce u-
ważali słowa Boskie, aż przyszedł gniew Boży na nie, y lekarstwo żadne
być nie mogło.

2. Paral: 36.

Lib: 2. epist:
1.

Gdy Gallia wszystkie Chrześcianań osadzona / Francuzowie
poganie na on czas / zwodzić mieli : piśe Sidonius Biskup y
kaznodzieja ich / iż takie były łupieństwa y ucienienie ubogich / od
Chrześcianańskich Rzymskich urzędników : iż lud radby był Gor-
ty Aryany za pany przyjąć / iedno dla religii nie śmiał. Lecz
Francuzi pogani przyjąć wołał / rozumiejąc iż mniej religii
ślubić / y takiego tyranstwa iako Chrześcianań czynić nie mie-
li. y tak się stało. Francuzowie wszystkie Gallia opánowali / y
Chrześcianań zosiłali : a on się zły naród Chześcian wytorzenił.
Coż piśe Salvianus o Afryce y Victor Veicensis: Gdy Wano-
bali osieść ić / y wszystko Chześcianaństwo ucinać y wygubić
mieli / Biskupi ich y prorocy / kaznodzieje / za śrogi grzechy y
nieczystości / y łupieństwa ubogich / pomścił im Bóg groził :
ktora gdy się poprawować niechcieli / rychło na nie pabła.

Salu: de ve-
ro iudicio
Dei. lib : 7.
Vict: de per-
se, Vand.

Nicol : 6.
Pap. epist:
ad Grz.

Gdy Grecie państwo upaść / a Carogrod wziąć Turcy mie-
li : Mikolay Papieś przed trzema laty upadek ich opowiedział.
gromiąc złości y odżępięństwo ich / a ona im ścieżka / y wys-
cie-

cietienn
gelicy
Nty
was w
lestown
opowia
do niem
to / y k
winnoś
tąc : O
nstań
wie zn
iactel / g
chow y
gubić
lic / z k
kicy y
masz i
nie min
Prze

raji ser
ktorem
ie roste
spaz nie
ktory m
ziemi ab
moge w
w pogany
cudzoł
zabunfy
umiera
ty byc m
ce sie ni
lając : P
sprawied
Boga n

y W. X. Litewskiego.

cielien: brzewa niepożytecznego na piaty rok / weble Lwani-
galiey groził. y tak sie stało / gdy pokutować niechcieli.

My też słudzy waszy / od P. Boga porządkiem kościelnym do
was wysłani / paterzac na tak srogie y bez karności grzechy kros-
lestwa tego / z żaloscia y z płaczem z wielkiego bolu serdecznego /
opowiadamy wam upadek wasz. Nie z objawienia Boskiego /
bo niewiemy co się w sercu waszym zawiąże / y co z wami / y iá.
ko / y którego czasu uczyni Pan Bog wasz. Ale z rozkazania y z po-
winności poselskiej / która na nas P. Bog włożył / y kazał wo-
łać: Oto dni 40. a myscy się zapadniecie. Iesli z grzechow nie po-
staniecie, myscy poginiecie. Na straży postawieni / musimy da-
wać znać / abyśmy krwie waszej na się nie obracali. Idzie nieprzy-
iaciel / gotujcie obronę. Wielki y przemożny nieprzyjaciel grze-
chow y grzeszników iesi P. Bog. Umie y może bardzo ukarać / y
gubić: y strasno bardzo w pasie w ręce iego: nie tak iako w ludz-
kie / z których sama śmierć wybawia / y na karanie mocy wiel-
kiej y wieczney nie maia. Obrony na Boski gniew y moc nie
mamy / ledno pokajać się a ucieżka do miłosierdzia iego / po ki czas
nie minie / a prawiedliwość miłosierdziu nie zastąpi.

Przestraśmy się na to cym grozi. Dniś głos iego nierz prze-
rąci serca nasze. opuścimy złości / nagradzamy krzywdy /
ktoremy Panu Bogu uczynili / y bliźnich naszych / ktoremu y
ie rozkrawili: a od miłosierdzia iego niechay nas żadna ro-
spacz nie odzania. T mnieś się to nie przelękniecie, mowi P. Bog /
Który moge ogień na was ślarczyły, iako na Sodome spuścić? moge
ziemi aby was pożarła rozkazać. moge was kamiennym deszczem pobić.
moge wysłać z pólnocy y ze wschodu y potania na was posłać. moge was
w pogańska niewola wydać, y ziemię naszą spuścić, y was w daleko y
cudzołt onę z żonami y z dziećmi znieść. A co nastraszniey, tu was
zabiją, moge was na wiekielny ogień potpić: gdzie robak gryzcy nie-
umiera, a ogień palacy nie gaśnie. Jakożmy tak twardey ślepo-
ty być mamy: aby ucho nasze co słysząc nie zabrzmiało / a ser-
ce się nie przerażo? Pomocy wzdry Boskiej wzywamy / wo-
łając: Przeraż Panie, bożnią twoia serce moje, abych się bał sadow y
sprawiedliwości srogiey twoiey. Ulinowcy grubi / y w poznaniu
Boga nie tak bogaci iako my / potępiam nas. Ktorzy gdy im ob-

Ionas.

Lanc: 13,

Ezech: 33.

Marci 9.

Psal: 115

Wzywianie do pokuty obywatelów Kor: Pol.

Amos 3.

Jeremiasz 4.

Jeremiasz 5.

Jon: 2.

Psalm: 65.

Boga / twórcę nieba y ziemi / upadliem pogroźono: umierzy-
li y przelekli się. Abo to nie lwi głos / o którym Prorok mówi:
Ryknał lew, a kto się nie przeleknie? Pan rzekł: zginieś / zabije cie
a człowiek iako mrowka y robaczek bać się nie ma? Jakiżmy
cał od rozumu odpadli / iż y od złego uciekać nie mamy / a iako
dzieciny / ogień y płomień chwycić chcemy? Uciekamy od ro-
gości suriey Boskiej / a nie mieszczymy się porwać poły ogień
ze wszech stron nie zaścocy / a powódź brzegów nie odeymie.
Nie iurro ale dziś strachu się napełniamy / a do uciekania
wszystkie moc obroćmy / poły do miłosierdzia wrota otworzone / a
ieście nie zamknięte zostają / u których prozno kłócić będą em.
Odpowiedz: Nie gnaia mas, przed złotaicy / nie poznaliście cja-
su swego. głupstwie byli niżli bociani / kanie y iasłoty / które
wiedza cjaś swoje / gdzie przed nimem uciekać / gdzie od gora-
ca ustapować. Długo was czekało / dawno przestrzegano:
miejcieś głupstwa y lenistwa swego zaplate. mogliście na-
leć miłosierdzie: a nie porwaliście się do niego. Cierpieć cie-
ża a zasłużyć sprawiedliwość. Tego się głupstwa zarzekaj-
cie / z postrachu y bojaźni Bożej rozum bierzmy. pominajmy
grzechy / na które ogień gniewu Bożego idzie / y których się w-
nieże iako słomy suchy chwyć. Lucywo to śmolne / zgubi dom
wszystek / y nas spali / a ugasić niepodobno. Wypadnie iako os-
gień gniewu mojego / mówi Pan Bóg: zapali a nikt go nie ugasi.
Wymiatamy te słomy / a słuchamy co radzą. Każdy zosobną
poiedynkomu, maż y niewiastę, odwrac się od złej drogi (mej, y od głotić
która jest w ręku twoich. Na niesprawiedliwości / przynosy / zdra-
dy / łupieżstwa / bluźnierstwa y inne nieprawości / pomsta Boża
idzie: wyrzucimyś to od siebie / przestannymy ile czynić: każdy w-
mieć przed domem swoim / a wszystko miasto chodziego zostanie.
onem: złościami / które się wyzłeczy wyliczyły / zbrzydymy się / iako
to przyczyna zguby naszej.

Nie maś iney zastony od gniewu Bożego / iedno pokutą ser-
deczną / która złość wymiata / a owoce pokutne doberch czyni
kow przed się bierze. y prozno się modlić y na Pána Boga wo-
łać: bez tego nie wysłucha / nie przepuści / nie oddali pomsty /
iako w naszym sercu złość uyrzyny / nie wysłucha / mówi Psalm:

3 czyn

3 czyn
amy
raz mo
kał: to
maś /
wrocon
Pánu
hoynós

Do
rey nie
twor
twoiey
sych ni
gi / k
brych i
przemo
stuszy
ie / a p

Gdy
to Jon
sobem)
odmini
dili oby
nie mia
wac be
stanna
buda w
mi n as
maśym
viumi
pokucie
gley rel
dem pi
mab lud
temi co
Bog

W. X. Litewskiego.

W czym się kąpieliśmy oświadczaćemy / a rozgłoszenia od nich pro-
śmy. Tych następnie nagrodą Pana Boga y slugom jego. zaś
raz mówimy z Zachęsem: Com komu wziął, y w czymem kogo osu-
kał: to wracam. Bez tego żalosci y strachy prawdy w sercu nie
mamy / gdy na rękę y użynek nie wystąpi. A co nagrodzono y
wrocono być nie może: odpraśamy / a dobra wola oddamy
Panu Bogu dobremu / Który utrzątnię przyimie / a z swego y
hojności swej ukrzywdzonym y oddanym nagradza.

Do czego nam wielkiej pomocy y łaski Bożej potrzeba / o Ko-
re nie nie warimy / gdy swoje mała chęć y wola przyłożym.
Wzroć nas Panie / a my się nawrócimy. bez łaski y pomocy
twojej / z dołu grzechow nie wyleżym / y złych skłonności na-
szych nie zwyciężym Tyś Chryście Jesu matką winna / a my roz-
gi / Ktore z ciebie łaski wyslug twoich / pokarm do rodziat do-
brych iagob dostała. Bez ciebie nie nie możemy: a z toba wszystko
przełożym / y nasze swowolności y grzechy podzpcem / y czysto-
ścią pod nogami naszymi przedko. Wiażcie nam obietnice two-
ie / a pomóż do powstania z wielkich złości za które skazujemy.

Gdy się tedy pokuta prawa tak wyprosić: nie bójcie się
ko Jonasz / Który się o to gniewał / aż bez grzechu y swym spo-
sobem) iż P. Bog wyrost swoy / z Którym go na grzechu iżi postat /
odmienił: iż uczyniłszy uczynki pokutniacych / a iż się odwo-
dził od złej drogi swej / zmilował się nad grzechy ich / Ktore uczy-
nić miał / a nie uczynił. Nowsem z tego się całym sercem rado-
wać będziemy / y żyjemy sobie tego z drugim Prorożem / abyśmy
klamali / gdy wam od P. Boga upadek nasz opowiadamy. po-
kuta wasza y wybawieniem z gniewu boskiego / prosim / klamca-
mi nas czynicie: a my miasto wstydu / radością się y szczęściem
naszym wielkim ucieszymy / iż stoicie w Bogu a nie giniecie. Nūc-
viniemus, si vos statis. Teraz żyjemy / gdy na was w statecznej
pokucie y w cnotach iey stojacie patrzymy / iżście nie zgineli / aro-
gicę ręki Bożej ušli. Jako P. Bog Jonaszowi gniew przykła-
dem pieknym uspokoił: tak y my z pożalenia y pieśńocy boskiej
mład ludziny / y z nieogarnionej dobroci y miłosierdzia jego / nad-
temi co zginąć mieli / uweselesem serce nasze. Ty Jonasz, rzekł Pan
Bog / żałujęś liście z ziela, które cię od upalenia słońca bronilo, na

Lucas: 19.

Ionas: 15.

Rom: 16.

Ion: 4.

Mich: 6.

Wzywianie do pokuty obywatelow Kor: Pol.

*reś nie robił, aniś go uczynił, które iedney nocy urosło, a drugiey zginga-
 to: a iabych przepuścić nie miał wielkiemu miastu Ninimie, w którym
 iest więcej niżli sto dwadzieścia tysięcy ludzi, którzy niewieza gdzie
 prawo, gdzie lewo, y była tak wiele. Pórzmy iako żaluie stworzenia
 swego choć złego y grzesznego / które gdy uczynił z niższego / nie
 spracował sie ani wydal: ale gdy nas syn ie° odkupił / barzo się
 spracował cierpiac y umieraiac za nas / wielce nas / przepłacił / y
 nakład bregi krwie swoiey uczynił. Ktora gdyby na nas gineła:
 wielkaby szkoda podiał. y dla te° na zgubę naszą niestwapiłowy
 iest / y wyroki swoje któreśmy zasłużyli / odmienia. y mowi u Pro-
 roka: Mowić będę przeciw narodowi y kroleczwu, abych ie wykorzenił,
 skążył, y rozproszył: lecz iесли narod o pokutować będzie, opuścziac
 złość swoją: ia też odmienię to złe. którem umyślił im czynić. Umie p.
 Bog odmienić wyroki swoje / iесли my złe życie nasze odmienim.
 Pomagaia nam do umiarowania zemścieńia ięg nad nami / y nie-
 winne dżiarki bez grzechu czynionego / które niewiezia co złe co
 dobre: co prawo co lewo: aby przy nas złych nie gineły. y prze-
 to ie czasow Judith / gdy się z gniewu Bożego wypraszali / w Ro-
 ściola rodzić przed oczyma Boskie porzucali / ich się też niewinno-
 ścią broniac. Ale wieciey nam do tey obrony pomaga nasienie
 ono o którym mowi Prorok: By nam P. Bog zastępom nasienia nie
 zostawował: iako Sodomie y Gomorze tak by się nam sżłalo. io iесли
 pogubiłby nas Pan Bog ogniem gniewu swego. To nasienie iest
 ludzkie / pobożni y święci / którzy się ięże między nami náydu-
 ia / iako reliquie y ośiatki dobrego Bożego nasienia / z którego się
 zaś cnota y pobożność hoyna puścić / y wzrost wsiac moze.
 Ależ my o nich niewiemy / chyba się zwierchu y ożach domy-
 ślamy. Dla nich Pan Bog nie stwapi się na nas / y użali się nad
 nimi / aby z nami nie byli poniżeni. Dżiesięć takich Sodomie zaś
 chorować mogło. A między nami iest z lasi Bożey tyle tysięcy sś.
 kapłanow y ofiar y modlitew / y dobrych uczynkow ich wiele / y
 tyle zakęnnych y duchownych / y tyle niewinnych kmięci / y pobo-
 dnych prostych / y panienek czystych y sś. iakoż mamy nadżieie
 traćcie o uchodzeniu pomsty Boskiej / iесли grzechy porzucim?
 bo inaczej / będzie umiał Pan Bog Locy swoje z złego razu y o-
 gnia wywieść / a nas niepokutuiace pogubi.*

Jeremiasz 18

Judith 4.

Maiz 1.

Wob
 grzech
 na poln
 go, bo si
 nad nan
 id / y la
 nasse, y n
 prawdzie
 przymo
 gac / y
 grzechon
 wdzimwe
 przepr
 nas o
 tr

Wob

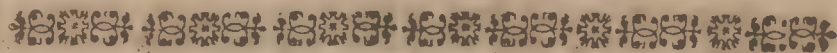
Ku na
W

Wob
 z kro
 Wgon
 cennit
 cżarę z
 pannie
 ny rzekł:
 nieumieia
 iest sluga

3 W. X. Litewskiego.

Mólamy z Prorokiem: Ty znosiś nieprawości nasze, y miłas grzechy tych oślátkow ludu twego (Chrześcianańskiego Białobielickiego na polnocy) y dzieł ich w twego. Nie rozpuciś inż dątey gniewu twego, bo się ty w miłosierdziu kochaś. Obrociś się do nas, y zmiłuiś się nad nami (y do powstania z grzechow podzwignie nas ręká twoja) / y lasła z nieba namilżego Syna twego / y złożył z nas złości nasze, y wrzucił w głębokość morza grzechy nasze. Ustępij się nam w prawdzie twojej. bos obiecał Jezu Bławicielu nasz / pokutuiące przyjmować / y chore owieczki twoje grzechami zranione podzwignąć / y na ramiona ie swoje kładzie / aby siły na powstanie z grzechow brały. Wiśc nam te obietnice swoje / á pomóż do prawdy twojej stuchy / y przedkij á dzielney pokuty / w której cie przeprosamy / á krew y ciało twoje Dycu niebieskiemu za nas ofiaruiemy / z długow się tak ciężkich śmierć y męka twoja wypłacać / y lasli twojej nabywać.

Tobie z Dycem y z Duchem ś. Chwała
na wieki. AMEN.

PRZESTROGA

Ku naprawie obyczajow ludzi Chrześcianańskich,
Wyjęta z dzieiow Kościelnych.

Baronii sub Anno Domini 828.

W Jęś jest w Płastorze ś. Klazariussa / nazwana Hittatgoios.
z której dziewczęta w lat 16. bęsa / ob Diabla / który się
Wzgonym zwał, opetana była. To gdy redzicy do kościoła Wies-
czennikow. śś. Marcellina / y Piotra przywiebli / kapłan onego
czarę zalkinal / weble zwozaiu / y pytał go / iako wśedł w ona
Panne.śa czarę mu po Lacinie odpowiadać począł. Kapłan do Pán-
ny rzekł: kład się nauczył po lacinie / redzicy twoji / ięzyka tego
nieumiesz / á czarę rzekł: Tys redzicom moich nie widział / iam
jest sługa Diabelski, y uczeń satana. Tetas z iedenastu cwarzyp

Wzywianie do pokuty obywateli Kor. Pol.:

Bow moi h / Królestwo Francuskie zwiodowalem / zboże / y winnice / y inne urodzaje / tak iako nam kazano ; psuujemy / zabijamy / y bylo / y na ludzkie zle powietrze puszezamy / a to / dla zlosci ludu tego / ktory upominki miluie / y niesprawiedliwosc ; Wiecey sie ludzi boia niz Pana Boga ; ubogich ludzi krusza , wdowy sierot wolaiacych nie sluchaja , sprawiedliwosc przedmaja . Miedzy karami / ktorzy rzadza / y miedzy pospolitymi / wiele krzymoprzysiestwa . Odzestwa / cudzolostwa / mozoboystwa / wydzierania / grabieztwa / a nikt tego nie karze , ani zakazuje . Cienawisci / zdrady / y miedzy powinnyimi kwinna . Brat Bratu nie wierzy . Rzadki ktoryby wiernie y nabożnie oddawal dzieciotiny / a ieszcze rzadzy / ktoryby czynili iakimuzny niemiac / iż im to ginie , co ubogim dacza . Niedziel / y swiat nieswiata / y wiele innego czynia / co zakazal P. Bog / dla tego / co im czynim / aby zlosci swoich / karanie mieli .

Wszystcy klamci . y niemierni , nie zachowuja tego , co na chrzcie obiecali . To wszystko Cesarz po łacinie mowil : y gdy mu kapłan wyniósł zoney . dzieweczki kazal / rzekł : winide / ale nie na wasze rozkazanie ; iedno dla mocy swiętych , ktorzymi tu mieszkac zakazano . y rzuciwszy Panna twarza na ziemie / gdy iakoby troche zasneła / zaśpredko wstała zdrowa / a nic po łacinie mowić nieumiała .

Przydaie Eginhardus : o niesety , na cośmy , y te czasy nasze przypły , iż nas nie ludzie dobrzy , ale czarci naucza , ci ktorzy do grzechom ludzie pobudzaja ? musi Cesarz mowić / iako mu P. Bog kazaje / y przeto drugdy prawda mowia na sie / choć klamcy sa sami z siebie / ale rozkazania sluchac musza . Dosta ta rzecz , y powieść Cesarza Ludnika , y biorac z iadu weżowego lekarstwo / uczynił wyrok po wszystkich królestwach swoich / aby wszyscy wobec uczynili post przez trzy dni / prosiac Pana Boga o miłosierdzie / aby nam obiawił / w czym go nay bardziej obrażili . y wylicza niedze / ktore na on czas iego królestwa cierpiały . Głody , zdychania bydła , zaraźliwe powietrze , nieurodzaje , choroby , niazdy pogranicznych nieprzyjaciol , ktorzy ogniem , y mieczem , y poymaniem , wiele ludzki pogubili , y kościoty palili . Zatem w Pizule do Biskupow do by Synody / na czterech miejscach uczynili w iego królestwie / w

Mo:

Wtoregum
wsty sie
go woli
stanie : 10

T myz

Mapry

nam

bjine em

Gdy t

plan prze

W

Jestli

milewal

y bytkiey

swego / 10

pytanie.

S. Au

bylko dost

Hi soli

minis , q

ria paric

Spem , Sp

Patre spi

Ca sam

gny przyn

ni / y zwy

te wiaze ze

kom / ani z

• y WX. Liwskiego.

Włocławcy / w Paryżu / w Lugdunie / y Toloście / gdzie się zebra-
li / wzyli się obaczyć / wzyli się P. Boga obraża / y co się przeciwie-
go woli / dziecie. z k strony wiary, iako z strony obyczajow, w obu
stanie : to jest Duchownym, y świeckim.

II.

Tym z tey przestrogi, bierzmy te nauki, y lekarstwo.

Na przykład / pytamy cośmy Panu Bogu na krzcie obiecali / aby
nam nieprzyjacieli duszy naszej klamstwa nie zartucali. w go-
dnie śmierci.

Gdy dziecię kochanek do krzta świętego przynosi / pyta ká-
plan przed wejściem do Kościoła / tymi słowami dziecięcia.

N. Czego żadaś od Kościoła Bożego? wiary
Wiara coś dawać Odpow: żywot wieczny.

Jeśli chcesz do żywota iść chorow przyłazania : bódziesz
miłował Pana Boga twego / ze wszystkich serca twego / y ze
wszystkiej dusze tworej / y ze wszystkich myśli twojej / a bliźniego
twego / iako siebie samego.

Odrzekasz że Duchą złego? Odrzekam.
pytanie. y wszystkich spraw jego? odrzekam. odpowiesz.
y wszelkiej pychy jego? Odrzekam

S. Augustin lib. 12. c. 5 & 10. piśe iż sprawiedliwy sam
był do doskonałości / wyobrażenie Trójcy przecławiejszej wyrażaia.

Hi soli vivunt secundum Trinitatem SS. Interioris Ho-
minis, qualita est, in Fide, Spe, & charitate, sicut memo-
ria parit Intellectum Intellectus amoris, & sicut Fides, parit
Spem, Spes charitatem. Ita Pater generat Filium. Filius cū
Patre spirat Spiritum Sanctum.

Ta sama wiara z nadzieia / y z miłością złączona / żywot wie-
czny przynosi każdemu ; y pokoy w każdym z przetrwaniu ży-
cia / y zwycięstwo nad nieprzyjaciółmi u Pana Boga iedną. k-
to wiara zepsuje / tam prawdziwey Cnoty bydz niemoże / ani po-
koy / ani zwycięstwa / ani zbawienia. Kto uwierzy y okrzestony
będzie, zbawiony będzie Matth: 28. iakż to wiara? mowi Gze-
gorz, 8. Humil. 29. in Evang. vera fides est, quae in hoc,
quod

Wzywianie do pokuty obywatelow Kor: Pol,
 quod verbis dicit, moribus non contradicit. o takich mo-
 wis Dzięcie Apostol wie. Actor: 13. Crediderunt quot quot
 erant praedesignati ad vitam aeternam. przy wierze prawości
 wry użytki mają bydy dobrze zmiłości ku Bogu czynione.

III.

Dla zepsowania Religii, albo wiary świętej, która nas nawi-
 cza i akć cześć mamy, i służyć Panu Bogu. podać P. Bog kro-
 lestw Chrześcijańskie wrzce Pogańskie, in pradam,
 in gladium, & opprobrium. Czytamy lib. Iudith: c. 5.

GDY Holofernes podstąpił z wojskiem Asyryjskim pod Bethu-
 lam miasto ludu Izraelkiego / chce go dobyć / dał mu taka
 radę A hier pułkownik: my tego miasta nie dostaniemy / bo go
 pan Bog bronić będzie. jeżeli non recesserunt a cultu Dei.
 Eorey rady ze Holofernes nie usłuchał / zginął pod tymże mia-
 stem z wojskiem swoim.

Polscy przytuli wiara s. za Miedziawoi Wiości / trwała
 wiedności wiary s. przez lat 600 zawżę szęśliwa / a gdy się
 dano go s. przysięł: Heresia / n. z. z. s. l. w. z. / co się położył z des-
 kretem przedw Heretykom. Sigismundi Augusti Regis. dla
 tego Królowie polscy / y wszystkie stany / nie dopuścili wchodząc
 do Polski żadney niewierności / co się z tych dekretoz położył.

CONFÆDERATIO

Contra Hereticos.

Omnium Statuum Regni.

NOs Principes Spirituales & Seculares, Barones &
 Comites, Proceres, Milites: Nobiles, Civitates,
 totaq; communitas Regni Poloniae singulariter
 singuli, & universaliter unaverli, eodem animo, eadem
 voluntate, scientia, assensu, & ratihabitione, omnes una-
 nimiter significamus tenore praesentium, quibus expedit
 universis, praesentibus & futuris, noticiam praesentium ha-
 bi.

bituris:
 ipso R
 rum: Pol
 & earum
 remane
 hunc ar
 habens
 contra
 gno Pol
 Regis g
 cari, au
 tra talen
 minenti
 ctionem
 stris ab
 cinari
 nitate,
 coniun
 edrum
 nostra
 receden
 natim
 stimon
 feria 6
 to celeb

DI

VLa
 Pr
 hares:
 sentibu
 latione
 institut
 & in C

bituris : Quomodo consideratis nonnullis disordinationibus, quæ in ipso Regno suboriri incæperant visis literis Prædecessorum nostrorum Poloniæ, Petricoviæ, & in Iedlinâ factis, circa easdem literas, & earum articulos (sub quacunque forma verborum extant confecti) remanere volumus usquequaque & spondemus : & præcipue circa hunc articulum : quod quicumq; existens Indigena Regni Poloniæ, habens in ipso Regno Poloniæ bona, vellet aliquas inobedientias contra ius Terrestre commune, aut etiam Guerras Nobis & idem Regno Poloniæ damnosas alicui movere : sine licentia Domini nostri Regis gratiosissimi & consilij sui : & in iure Terrestri nolle contentari, aut etiam hæreticales errores facere vel promovere vellet : contra talem, sive tales, cumcunq; statûs, gradus, conditionis, & præminentia fuerint, sive spirituales, sive seculares, & in eorum destructionem consurgere volumus : & promittimus, sub fide & honore nostris absq; dolo & fraude : nec ipsis auxilio, consilio, & favore patrocinari volumus sub fide & honore nostris : etiam si sanguine, affinitate, & quacunque propinquitate forent nobis aut alicui nostrum coniuncti : nec pro eis loqui volumus aliquod verbum : sed eos & eorum quemlibet talem, punire volumus promittimus : Iura tamen nostra, quæalia & terrestria in nullo per hoc violando, nec ab eisdem recedendo. Harum quibus sigilla nostra cum subscriptione nominatim nominum nostrorum, in pendulis sigillorum sunt appensa testimonio literarum. Scriptum & datum in Nova Civitate Korczyn, feria 6. ipso die S. Marci Apost. & Evangelist. generali tunc Parlamento celebrato. 1438.

DECRETVM CONTRA HÆRETICOS

In conservationem Cultûs Dei & Patriæ,

à VLADISLAO REGE.

VLadislâus Dei Gratia Rex Poloniæ, nec non Terrarum Crac. &c. Princeps, Supremus Lithuanie, Pomeranie, Rusliæq; Dominus & hæres : Significamus tenore præsentium quibus expedit universis, præsentibus & futuris, harum notitiam habituris. Quod cum sub dissimulatione præterire non debemus, imò arcemur divinæ legis perpetuis institutis, pestiferos Hæreticorum errores (quos in Dei contemptum, & in Christianæ Religionis detrimentum, & enervationem politiæq;

Wzywianie do pokuty obywatelow Kor: Pol.

iniqua perversorum corda conflaverunt) etiam quæcunq; oportet nos subire pericula, à finibus nostris propulsare: & in gladio deicere, ut qui censura Ecclesiæ non terrentur, humana severitate multentur, maturo consilio Prælatorum, Principum & Baronum nostrorum habito, & consensu, & etiam de certa ipsorum & nostra scientia, præsentibus decernimus & pro firmo, constanti, & pro irrefragabili edicto teneri præcipimus.

Vt quicunq; in Regno Poloniæ nostro & Terris nobis subiectis, Hæreticus aut Hæresi infectus vel suspectus de eadem fautor eorum vel director repertus fuerit, per nostros Capitaneos, Consules Civitatum, & alios Officiales, & quoslibet subditos nostros sive in Officijs, sive extra viventes, velut Regiæ Maiestatis offensor; & exigentiam excessus sui puniatur.

Et quicunq; venerint de Bohemia, & intrant Regnum Nostrum Ordinariorum suorum examini, aut Magistrorum hæreticæ pravitatis, ad hoc à Sede Apostolica deputatorum vel deputandorum, subduntur comprehensi.

Si quis autem Incolarum Regni nostri, cuiuscunq; status, dignitatis, gradus aut conditionis fuerit, hinc ad festum Ascensionis Domini proximum redire de Bohemia neglexerit, noluerit, vel contempnerit: pro convicto hæretico censeatur: & pœnis subiaceat, quæ hæreticis infligi consueverunt: nec amplius ad Regnum nostrum revertatur moraturus. Et nihilominus omnia bona ipsorum, mobilia & immobilia, in quibuscunq; rebus consistentia, publicentur, thesauro nostro confiscanda, proleiq; eorum, tam masculina quam feminina, omni careat successione perpetuò & honore: nec unquam ad aliquas assumatur dignitates vel honores; sed cum patribus & progenitoribus suis, semper mancant infames: nec de cætero gaudeant al quo prius privilegio Nobilitatis, vel decore. Inhibemus etiam sub eisdem pœnis, omnibus mercatoribus, & alijs hominibus, cuiuscunq; conditionis fuerint: ut a modo & in posterum nullas res venales præsertim plumbum, ærea, esculenta & poculenta ad Bohemiam ducere præsumant vel portare. Quo circa vobis omnibus & singulis Capitaneis, Bargrabijs, Procuratoribus, Magistris, Civium Consulibus, & alijs Regni nostri Officialibus, & subditis quibuslibet ad quos præsentibus pervenerint, mandamus: quatenus præsens edictum nostrum custodire fideliter, & firmiter debeatis: ut ubilibet in civitatibus, villis & alijs quibuslibet locis

locis pul
cunq; e
vocibus
ignorant
sum est,
me Deus

*Actum
Eti*

*C*ora
nenti
cularium
& Sigilli
in Conv
alienis
cum ma
Capit
tenorib
blin. pr
Gastr.
paratur
que Mi
iam ad
ducere
etum
emanat

ZIG
Rus

*Woiemow
kom y n
kedyzko
nasz Kr
y smiezy
widzimi
niey prz*

y W. X. Litewskiego!

locis publicis & privatis, & specialiter ubi tractabuntur iudicia & ubi-
cunq; contigerit aliquam multitudinem hominum confluere, palam
vocibus præconum faciatis proclamare: ut nullus valeat prætere
ignorantiam præmissorum. Harum quibus sigillum nostrum appen-
sum est, testimonio literarum. Datum in Wiclun die Dominica Iudica
me Deus. Anno Dñi, Millesimo, Quadringentesimo v. gesimo quarto.

*Actum in Castro Lublinensi Feria Tertia ante Festum San-
cti Bartholomæi Apostoli proxima Anno Dñi 1564.*

Coram Officio & Actis præsentibus Capitanealibus in Castro Lubli-
nensi oblata & exhibitæ sunt per Nobilem Thomam Scano Cubi-
cularium S. R. M. literæ papiræ Polonico idiomate scriptæ, sub titulo
& Sigillo Sacræ Regiæ Maiestatis appressæ editæ, certi Decreti R. M.
in Conventione Generali Parcoviensi contra Hæreticos exarancos ex
alienis regionibus hue in Regnum Poloniæ concurrentes lati, una
cum mandato S. R. M. ad Generosum Ioannem Comitem in Teczyn,
Capit. Lublin. de executione eiusdem Decreti emanatæ latius in suis
tenoribus obloquentes, petens illas ab Officio Capitaneali Castr. Lu-
blin. præsentibus Actis ad notandum admitti. Quas Officium Capit.
Castr. Lubl. sanas & integras animadvertendo, ad affectationem eius
paratum se reddendo, illas præsentibus Actis adnotandum admisit; at-
que Ministeriali Terrestrî provido Ioanni Norek de subcastro Lublin;
iam ad id præsentibus addito proclamare, & ad notitiam omnium de-
ducere iniunxit ac demandavit. Quarum quidem literarum Decre-
tium & Mandati ad Capitaneum Lublinen. de exequendis huiusmodi
emanatis ea sunt verba, & tenor sequitur talis.

ZIGMUNT AVGVST, z Bożey Łaski, Krol Polski, Wielkie Xieże Litewskie
Ruskie y Praskie. Mázowieckie, Zmudzkie &c. kan, Dziedzic. Wszymkim
Roiemodom, Kástelánom, Starostom, Burmistrzom, Ráycóm, Wójtóm, Lánóni-
kom y wszem w obec Wzrzednikom, tak po Zamkách, iáko y po Miástách, Wsiách,
kédyzkolwiek w Koronie y Páństwie naszym uprzeymie y miernie miłym, tájke
nasze Krolenskie. Wprzeymie miernie mili: Z wiela postroonych tak dawnych iáko
y świeżych Historiy, y nákoniec inż z własnego doświádczenia naszego ná oko to
widżimi. Iż Wiará wśelaka, álbo iák zowiemy Religia, gdzie wśyicy zgodnie ná
niey przestawát będą, tedy stánowi y zachowyma one Páństwą w swojej mierze: A

Wzywianie do pokuty obywatelów Kor: Pol:

Zażę gdzieby też mimo nie każdemu nowa Wiara wnosić w Rzeczpospolitą, albo się
 iey chwytac wolno było, tedy ta rzecz ieśli która zarząba barżiej y nyszej namocney-
 sze Pánstwu. Co ieżeli każda a na koniec y Pogánstka Religia sprawić może, daleko
 więcy náša Chrześcijańska, która iako samá prawdziwa Religia ieść, tak też gdzie
 iednako dzierżana a zgodnie w iedności Kościoła Pomysłchnego wyznawana będzie,
 iawnie błog. sławieństwo Boże za soba ciągnie: Gdzie zaś rożnie a niezgodnie, i-
 awne przekleństwo. Iakoż się to tak z pamięci nászej iako y przodków
 nászych iawnie pokazać może, iż pokiżá Przodkom nászych o Wierze ieano-
 stájne rozumienie w ludziach było, poty też na prawo, na urząd, na wstyd, przyro-
 dzony, wielka między ludźmi baczność była, zátym sprawy i h nyskie pospolite, y
 osobliwe, widomym prámie szczęściem od Pána Boga y znaczną sławą u postronnych
 ludzi ozdobione były, tak iż ten nyszytek Beroki okrag, y ta nyszka tak świątna ozd-
 ba Pánstw nászych która na ten czas za łaska Boża do rak nászych przysła, możemy
 to rzecz że przez samę Chrześcijańsko Wiare zgodna od przodków nabyta PRZEB-
 SZEŚĆ SBT LAT aż do tego czasu dochowana była. Gdzie zaśie przez te kilka
 lat gdyśmy bieżni przeciwko Pánu Bogu y powinności swojej przeciw iemu zapo-
 mniali, pomiełzawszy się rożnemi Wiarami, użrzy kto się ieno przypatrzeć
 chce, iako y prawá ślepiály, y Urząd powagę swoją stracił, y wityd
 przyrodzony, y posłuszeństwo wygásło: Zaczym y my w niespránie,
 y Rzeczpospolita w takim odmiecie y zámieszaniu została, iż się w niey czásem
 y ná dobrą radę zdobyć, a częstokroć co się więc dobrze urządzi, to ku sku-
 tkowi swemu przywieść trudno mamy; Co bez pochwy, za sprámiáli-
 nym gniewem y karaniem Bóskim ná Nas przysła. Albowiem iż się cierpiało do-
 tychmiału ludziom ciętąym iawnie przeciw Mądrostawi Bóskiemu y Kościołowi
 Chrześcijańskiemu konsekcjnemu bliźnierswu, ktorzy niewieźcie zkad się wzię-
 nęły, nie tylko już inne sprawy Bóskie, a tajemnice y świątości Wiary nášej
 ślaczac, ale y samemu Synowi Bóżemu iawnie uragac śmiecia, a co od ludz-
 kiego y Anielskiego rozumu zakryto, w tym zamysłu swemi sperac śmiecia. Prze-
 to ináč Pan Bog w tych potocznych a Rzeczypospolitey należących
 sprawách pomiełzał zamysły násze, iż rzátko ku skutecznemu, y Rzczy-
 pospolitey dobremu końcu przywieść możemy. A tak zá zgodna rada
 Senatorów wszystkich nászych, ktorzy to przy Nas na tym Wálnym Párczowškim Sey-
 mie byli. Dekretom nászym Seymowym to nayawniemy, y rozkazujemy, aby
 nyszej cudzoziemscy, ktorzy dla Religiey z inszych Krolestw albo Pánstw, tu do
 Nas z'ieśli, a ktorzy się od Pomysłchney Chrześcijańskiej Wiary odłączynęły no-
 wa iakgokolwiek náuka około Wiary, tak w ołobności iako y w Zbo-
 rzech, tak słowy iako y piśmem podawiają. Ci nyszy aby nadal y po

świętym

świętym
 Dekre-
 iemy, op-
 lezion by-
 czynczą
 du Náše-
 konieczn-
 a lekkich
 nowel, i
 tego nie-
 tedy My p-
 omówac n-
 szczá inše-
 náukom
 lestwá t-
 dopuścić
 litycy wy-
 nżian-
 przymieci-
 sobie rożn-
 a niezogn-
 nádego-
 nášym b-
 śnych dać
 brac nie-
 ściolá
 spoli-
 dzie pol-
 Dekret na-
 ślądka.
 Pánowani-

Sigmund
 Suania
 Hares.

y W. X. Litewskiego :

świątym Michale dnia trzeciego ze wszech Państw Naszych wyścigneli, które my już Dekretem Naszym przez z Ciem naszych wymowywamy, y wymyślanemi być ślądziemy, opowiadając to każdemu z nich, iż gdzie kraby potym czasie miażian albo należon był, tedy wśędzie przez Urząd Nasz Stárosci bran sadzon, y iako inszy zło czynczą karani bydź ma. A nąd to, ieli by go y od kogo inszego nie tylko od Urzędu Naszego co takiego porakało, tedy nikogo ieno sam siebie winowacenie ma : Bo już koniecznie tego daley cierpieć nie możemy, aby przez nieseteczność tych zbiegłch a lekkich ludzi, tan Bog nas wszytkich y Koronę naszą, ktorcy nas Strozem postanowel, dlużej karać miut. Czego iesliby więc Stárosctowie wedle tego Dekretu Naszego nie doyrzeli, felgując w tym komu, albo zgola Urzędow swych nie pilnując, tedy My przecieknko tym Urzędnikom ktorzy z urzędu swiego ochwały Seymowej exekucować niechca, posłapiemy y karać ich będziemy. A z tym też poddanym a zwła szczą inszego stanu ludziom roskazujemy, aby się nowym a Cudzoziemskim naukom żadnym na inszą Ewangeliją nąd te, która z przodku do Krolestwa tego wniesiona, y nam przez ręce podana iest, zwodzić nie dopulzczali, ale iako poddaność Naszą słowem, y inszemi znaki w Rzeczypospolitey myślowaia, tak też aby Religiey, a Wiary naszej która od Przodkom naszymy słatecznie trzymamy naśladowali : A zwła szczą aby się strzegli, żeby przymiotem tej nowej a iadonistej Sekty zarażać się niedali, która sektą bharązie o sobie rozumieć niebezpiecznie uśłasne w niebo podnieśła, a o wiecznym niezmiernym a niezrozumianym Bożwie, tego pospolitemu czteku podawać się nie wślyda, co y nadejosc miella w sobie zamyka y kacerstwo. W czym gdzieby się więc tym Mandatem naszym hamować niechcieli, tedy My sorowśe potym Mandaty do Urzędnikom Naszych dać roskazujemy, aby każdego takiego pomiciagneli, a niczego przed się brać nie dopulzczali, coby przeciwko Naszemu y powiżecznego Kościola Chrześciańskiego zwyczajowi było, a zamietzanie iakie pospolite uczynić mogło. A żeby więc kto niewiadomością tych rzeczy wychodzić potym niechciał, roskazujemy wszytkim na przedku miącwanym, aby ten Dekret nasz wśędzie publikować, a Wczym wedle obyczaju obwoić kazali, pod tą skanoką. Dan na Seymie Wsólnym Parcomskim dnia siódmego Sierpnia Roku 1564. Pánowania naszego 35.

Nawłaśne roskazanie I. R. M.

Sacræ Regiæ Maiestatis Mandatum.

Sigismundus Augustus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae; &c. Dominus & Haeres. Generose fideliter nobis dilecte: Mutimus ad fidelitatem tu

Wzywianie do pokuty obywatelów Kor: Pol.

am literas Vniuersales ex sententia totius Conuentus Parcouiensis in negotio Religionis Decretas; quas ut fidelitas tua sine quavis cunctatione publicari ad executionemq; iuxta contenta ipsius deduci curret, volumus & mandamus pro Gratia nostra & Officio suo. Datum in Convocatione Regni Parcouiensis, die 7. Aug. A. D. 1564. Regni nostri 35.

Ad Mandatum sacra Regia Maiestatis.

Ex Actis Capit. Castren. Lublin. depromptum.

IIII.

Jakim sposobem, y kiedy wešla Herezja do Polski?

Krol Polski Zygmunt I. miał siostrzenca / Albertum / który był ultimus Magister seu Dux Krzyżaków / byli to Zakonnicy / którzy y łami z woj-
skim swoim wojny odprawowali / y zaciągali ich rożni panowie przeciw po-
ganswu; coż Polacy uczynili przeciw Prusom / na on czas poganom. A że
rebellizowali Polakom / wybił ich Władysław Jagello. Krol zostal Alber-
tus predictus który apostatauit a fide & Religione sua Crucigerorum,
przywarzył niewierności luterzkiej / Krol dał mu połowice Prus / y uczynił go
pierwszym Xiążciem Pruskim / zaczęli wiatać s. od Wdyczek; s. wpro-
wadzona do Prus zginęła. a Luteria wešla / porymy Polskę po części zara-
żyła, Kzemieńnicy też z niemiec, przyjęli Herezję do Polski.

Tych Klasz Pruskich taki jest porządek. vide

- 1525. Albertus March Brandeb Dux Prussie, a Sigism. I. creatus.
- 1568. Albertus Fridericus Filius Alberti senioris.
- 1612. Ioannes Sigismundus elector Brandeb.
- 1619. Georgius Vilhelmus.
- 1640. Fridericus Vilhelmus.
- 1688. Filius Friderici Vilhelmi.

*Mowi pierwsze s. Iudith cap: 5. Non fuit qui in sultaret populo hu-
ic, nisi quando recessit a cultu Domini Dei sui quotiescunq; aurem
prater ipsum Deum tuum, alium coluerunt, dati sunt in pradam, &
in gladium, & in opprobrium. Quotiescunq; autem panituerunt se
recessisse a Cultura Dei, dedit eis Deus celi virtutem resistendi, &
usq; dum non peccarent in conspectu Dei sui erant cum illis bona,
Deus enim illorum odit iniquitatem. eo pierwsze mowi o ludu Izraelskim.*

*Widziemy iako Krolestwa gino dla odstępniestwa / albo Herezji / pater-
my na Grecji / na Węgry / y łami widziemy iż największy grzech Herezji /*
dla

*bla Peter
pisma s.
Regis.
stendi.*

*W Al
S. Wiedz
zbał na
mowiac.
thelikom
Gottowi
Wp
Kosciel
sie per
Krol za
y posłam
1567.
cunskiej
iac i. s. s.
miał / i
nas / g
viam l
O Bo
d. nikt o to
seminari*

*Zaden
S. Au
factionis
rit separa
lo sceler
sed ira D
prian / d
23. Si qu
rū, neq;
S. Kajde*

y W. X. Litewskiego.

bla Herety Polską ginie / y niema Virtutem resistendi, oprócz bomebui s
pilma s. iest drugi z dekretu Contra Hæreticos Sigismundi Augusti
Regis. Tote nam trzeba pokutowac / aby nam p. Boga dal Virtutem resi-
stendi. Ciaprzod Herety zabiegac / a porym infym iawnym grzechom.

V.

S Alas pokuta blagac Pána Boga / abyśmy do oślátká niegineli? Odro-
wicz. Czytamy w dzieiach Kościelnych / gdy Walens Cesarz wyie-
szedł na wojnę przeciw Gortom; zabiegał mu w drodze Iſacijs Pustelnik
mowiac. do kąd idziesz Cesarzu / z Bogiem walczysz / wróc Kościoły Ka-
tholikom / ktore pobrali Heretycy / bo zginię / y zginął Heretyk / spalili go
Gortowie Roma wiedney chalupce zaraconego.

W Prusiech y w Wielkiej Polſce / pod czas wojny / rozebrali Heretycy
Kościoły po Miasłach / y wsiach / od Katholikow pobudowane / moglyby
sie per viam iuris po odbierac / tak iako światobliwie Jan Bąkiewicz /
Krol za naszych czasow w Toruniu kazal odebrać / wojnowy z Senatorami /
y posłami Constituia / na Seymie. Anno Domini 1661. Execucia była
1667. Approbatia zaś stanęła na Seymie Execucyi / abo Commissyi To-
cunskiej 1670. Gdy niektórzy Heretycy przyzwali posła ze Szwecyey / udá-
iac iſ sie Kościoł odbiera contra pacta. Przyiachowſy posł gdy zrozumiał /
iſ sie to stało per viam iuris: Kzeli nieporzecznie posłaliście do
nas / gdyſ tego nie miał w pactach aby kto cudzey rzeczy niemiął wrócic per
viam iuris / hoc enim esset contra Iustitiam.

O Boże mój / iak wiele Kościołow Katholickich / w rękach Heretyckich /
dnie o to nie mowi / Cum dormirent Homines inimicus homo super
seminavit zizania.

VI.

Zaden Heretyk zbawiony w Heretyi, bydz niemoże, y Fautores ich

S. Augustyn Doktor Kościelny Tom: 2. Epist. 152. Ad populum
factionis donatiana sic scribit. Quisquis ab Ecclesia Catholica fue-
rit separatus, quantumlibet laudabiliter se vivere existimet, hoc so-
lo scelere, quod à Christi unitate disiectus est, non habebit vitam,
sed ira Dei manet super eum. Tej mowi na roznych miejscach. s. Cy-
prjan / de simplicitate Prælatorum contra crescentium, lib. 2. cap.
23. Si quis ab q; Ecclesia inventus fuerit, Alienus est à numero filio-
rum, neq; habebit Deum Patrem, qui Ecclesiam noluerit habere matrē.

z każdego słowa proznego oddamy rachunek na dniu sąbny / a z tego tak
wielu

Wzywianie do pokuty obywatelów Kor: Pol. y W. X. Litewskiego.
wielu Tyśięcy zgubionych dusz / iako si ten sprawi / który broni / wprawa-
dza / Zbory budować dopusci Heretykie.

Zydy nam skodza / in bonis temporalibus: ale Kościołom naszym nie-
odbięraia / nauka swa nie zarażaia: zc.

Jako Heretycy / tak y Fautores Hæreticorum per Commissiones vel
omissionem w klatwe wpadaia Bullæ Cænæ.

Quæ solam personam commaculant, tolerare virtutis est, si quis
autem veritatem Catholicam enervare conatur, peccatum gravis-
simum est, si quis ei, habent vim in sermone, ex negligentia, vel
timore, vel amore aliquo, aut verecundia non attendet contradicen-
do, agendo velut si quis à Confessione nominis Christiani, timore
mortis ductus recedat. Na dnu sadnym beda sie starzyć potepieni / na tych
Herety in przyczyna / pomoca byli ich potepienia wierzynego. y to sie pokaze.

1. Mogli sie Heretycy ratować / y nawrócić na droge zbawienia.

2. Powinni byli przelozeni Duchowni y Swieccy oro sie starzyć.

VII.

Za wykorzenieniem Herezyi, wszystko dobre nastapi, ziednocza sie
serca wszystkich, y wszelkie zle, iako drozdze, w becze upadna.

Pie Hosius Cardinal do Stephána Króla / y do Sobolowskięgo Pro-
cy był u tego Rządowca zacny. Pralat Kanonik Krakowski / iz Król
gdy wykorzeni Herezyia / tedy swoim woyskim zwyciezcy nazwieł: woyska
nieprzyiacielskie.

S. Brigitta ma w objawieniu. lib. 7. cap. 9. ad finem, że woyska owsze-
pieńcom nayniekŝe, niemoga sie oprzeć poganom, polk niebęda ziednoczeni z Ko-
ściołem S. Rzymskim.

Pienadze zle ustapia / gdy Heretykom nie dopuścimy fałšować złotey
monety słowa Bożego. A gdy ustapia Wnioskowic Heretyccy / lud zawiędzio-
ny obaczy sie.

Herbat. fol. 317. Hosius Episc. & Cardinalis. ait Episc. 238. ad Petrum Dumin V.
Concellarium Regni Boorum magistra charitas, à qua in regno postquam discessit
est; etiam à politica fide discessum; nam neq; Senatus populo, neq; Senatui populus
credit amplius. Perit fides Catholica, perit etiam fides Politica, sit una fides, &
Ea Catholica, futurum est, ut una sit quoq; fides politica. Mowi P. Iezus do Woz-
niow swych Matth. 10. Estote prudentes, sicut serpentes. S. Chryśostom. tak na-
ze słowa Pánskie pisze. Homil. 34. in Matth. Quemadmodum serpens se ipsum totum
tradit, nec minimum curat, si ipsum quoq; corpus in cidi necesse sit, dummodo Ca-
put suum integrum servet.

Wpoczątek z y w końcu

kiego.
oprawa-

ych nie-

nes vel

si quis
gravis-
tia, vel
adice-
timore
/ nā tych
e poſaje.

oczę ſię
adną.
iego Kro-
/ iſz Krol
e woysk

Ka odſze-
eni z Ko-

adę złotey
awiedzio-

Dunin V.
m diſceſſi
ni populus
a fides, &c
us de Voz-
lom iat nā
lum totum
modo Ca-

Czeſka

12838
Zak.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0006918

